SİYER-İ NEBÎ

SERİ 6 – ÖZEL SAYI

İSRÂ VE Mİ‘RAC HİKÂYELERİ

Sahih Rivayetler ile Meşhur Hikâyeler Arasında: Kur’an ve Hadislere Göre O Yüce Gecenin Her Bir Olayı

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON
AK (KELANTAN)
quranscience.my

© 2026 M / 1448 H Hj Che Alim Hj Che Haron AK (Kelantan) • quranscience.my • @QuranScienceMY
Bu e-kitap Müslümanlar için ÜCRETSİZDİR — satılması yasaktır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

SİYER-İ NEBÎ

SERİ 6 – ÖZEL SAYI

İSRÂ VE Mİ'RAC HİKÂYELERİ

Sahih Rivayetler ile Meşhur Hikâyeler Arasında: Kur'an ve Hadislere Göre O Yüce Gecenin Her Bir Olayı

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِ ٱلْكُبْرَىٰ

"And olsun ki Rabbinin varlığının büyük delillerini gördü."

NECM SÛRESİ 53:18

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | @QuranScienceMY

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz e-kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Resûlüne en büyük âyetlerinden bir kısmını gösteren Allah'a hamd olsun. Efendimiz Muhammed'e ﷺ, âline ve ashabına salât ve selâm olsun.

Bu e-kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

Bu özel sayı, Siyer-i Nebî Seri 6'yı tamamlar. İsrâ ve Miʻrac boyunca yaşanan olayları tek tek bir araya getirir; her birini Kur'an'a ve hadise dayandırırken sahih rivayetleri zayıf veya asılsız meşhur hikâyelerden açıkça ayırır. Bu ilmin ʻilmun yuntefaʻu bih, yani faydalanılan bir ilim olmasını dileriz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta **gece vakti Beytülmakdis'in eski şehrinin taş çatıları**, **yıldızlarla dolu bir gökyüzü** altında görünür. O şehirden **yumuşak bir ışık huzmesi** kat kat yükselen **bulut katmanlarını** delerek yükselir; ışığın çok yukarısındaki zirvede, parıltı içinde **büyük bir sidir ağacının silueti** seçilir.

Şehir, İsrâ'nın varış noktasıdır; kat kat bulutlar Efendimizin geçtiği yedi göğü hatırlatır; ışığın zirvesindeki ağaç ise Sidretü'l-Müntehâ'yı simgeler — Miʻrac yolculuğunun sonundaki, tarif edilemeyen renklerle bürünmüş sidir ağacını.

Alttaki lacivert şerit, **ince altın çizgilerle** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

İSRÂ VE MİʻRAC HİKÂYELERİ — *Giriş*
1. NEDEN BU ÖZEL SAYI? — *Yöntem; duraklar şeması*
2. HİKÂYELERİN KAYNAKLARI: RÂVİ SAHÂBÎLER — *Râviler tablosu*
3. KUR'AN'DA İSRÂ VE MİʻRAC — *İsrâ 17:1, 17:60; Necm*
4. AÇILAN TAVAN VE ZEMZEM SUYU — *Sahîh-i Buhârî 349*
5. BURAK VE PEYGAMBERLERİN HALKASI — *Sahîh-i Müslim 162*
6. KABRİNDE NAMAZ KILAN MÛSÂ — *Sahîh-i Müslim 2375*
7. BEYTÜLMAKDİS'TE: SÜT MÜ, ŞARAP MI? — *Sahîh-i Buhârî 3394*
8. PEYGAMBERLERİN İMAMI VE MÂLİK'İN SELAMI — *Sahîh-i Müslim 172*
9. PEYGAMBERLERİN GÖRÜNÜŞÜ VE CEHENNEMİN BEKÇİSİ — *Sahîh-i Buhârî 3239*
10. MİʻRAC: MÂLİK B. SAʻSAʻA HADİSİ — *Sahîh-i Buhârî 3887*
11. YEDİ GÖKTEKİ PEYGAMBERLER — *Rivayetlerin karşılaştırması*
12. SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ VE ALTIN PERVANELER — *Sahîh-i Müslim 173; Necm*
13. KEVSER NEHRİ — *Sahîh-i Buhârî 4964*
14. BAKIR TIRNAKLI GIYBETÇİLER — *Sünen-i Ebû Dâvûd 4878*
15. ELLİDEN BEŞE — *Karşılaştırma şeması*
16. SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ'DAN ÜÇ HEDİYE — *Sahîh-i Müslim 173*
17. EFENDİMİZ ALLAH'I GÖRDÜ MÜ? — *Sahîh-i Müslim 178*
18. İMTİHAN SABAHI — *Sahîh-i Buhârî 3886*
19. İHTİLAFLI HİKÂYELER — *Âlimlerin değerlendirmesi*
20. ZAYIF VE ASILSIZ HİKÂYELER — *Rivayetlerin değerlendirmesi*
21. HER HİKÂYENİN DURUMU: ÖZET — *Şema; tablo*
22. DİĞER POPÜLER HİKÂYELER: SAHİH, YANLIŞ YERE KONMUŞ VEYA SENETSİZ — *Âlimlerin değerlendirmesi*
23. İSRÂ VE MİʻRAC GECESİNİN ZAMAN ÇİZELGESİ — *Sahih hadislere göre olayların sırası*
24. AİLE VE ÖĞRETMENLER İÇİN DERSLER — *İsrâ ve Miʻrac'ı doğru öğretmek*
25. SIK SORULAN SORULAR — *On soru*
26. DERSLER VE SON SÖZ
KAYNAKÇA
DESTEK VE BAĞIŞ

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma. Mavi altı çizili râvi isimlerine tıklayarak sunnah.com'daki râvi sayfasına gidebilirsiniz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSRÂ VE MİʻRAC HİKÂYELERİ

Siyer-i Nebî Seri 6, ***İsrâ ve Miʻrac***, bu yüce yolculuğu siyer çerçevesinde anlatır: Tâif'ten sonra, Akabe Biatı'ndan önce. Ardından pek çok okuyucu şunu sordu: ***Efendimiz o gece boyunca gerçekte neler gördü ve yaşadı***? Her gökte kimlerle karşılaştı? Sidretü'l-Müntehâ nedir? Kutlama meclislerinde sıkça anlatılan hikâyeler doğru mu?

Bu özel sayı bu sorulara ***olay olay*** cevap verir. Her hikâye ***bir Kur'an âyetine veya hadise*** dayanır; Arapça metni, tercümesi, senedi ve derecesiyle birlikte verilir. Meşhur olmakla birlikte ***ihtilaflı, zayıf veya asılsız*** olan hikâyeler de ayrı bölümlerde ele alınır; böylece okuyucu sahih olanla olmayanı ayırt edebilir.

Not: Bu e-kitaptaki Kur'an âyetlerinin meali Diyanet İşleri Başkanlığı mealidir. Her hadisin derecesi hadis kutusunda belirtilmiştir. İhtilaflı rivayetler hakkındaki âlimlerin değerlendirmeleri, kaynak bağlantılarıyla birlikte kahverengi "Siyer Notu" kutularında verilmiştir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

NEDEN BU ÖZEL SAYI?

İsrâ ve Miʻrac, siyerde ***en çok rivayeti bulunan*** olaydır. Yirmiden fazla sahâbî onun bir kısmını rivayet etmiştir. Bu yüzden İbn Kesîr gibi hadis âlimleri bu rivayetleri İsrâ Sûresi'nin tefsirinde bir araya getirmiş, sonra her birini tek tek değerlendirmiştir.

Sahih rivayetlerin yanında ***güvenilir bir senedi bulunmayan*** hikâyeler de yayılmıştır. Bazıları kulağa güzel gelir ve kalbe dokunur; ancak Resûlullah ﷺ şiddetle uyarmıştır: ***"Kim bilerek benim adıma yalan söylerse, cehennemdeki yerine hazırlansın"*** (Sahîh-i Buhârî 110).

KULLANILAN RİVAYETLERİN DERECELERİ

DERECE	ANLAMI VE KULLANIMI
Sahih	Âdil ve hafızası sağlam râvilerce muttasıl bir senedle, kusursuz olarak nakledilmiştir. Hadis kutusunda verilir.
Hasen	Sahih gibidir, ancak bazı râvilerin hafızası biraz zayıftır. Delil olarak kullanılabilir.
İhtilaflı	Âlimler senedini farklı değerlendirmiştir. Her tarafın değerlendirmesiyle birlikte zikredilir.
Zayıf	Senedinde zaaf vardır. Akideye veya kesinleşmiş bir hikâyeye esas alınmaz.
Asılsız / uydurma	Hiç senedi yoktur veya uydurulmuştur. Yalnızca uyarmak için zikredilir.

Bu e-kitabın yöntemi basittir: ***Resûlullah*** ﷺ ne kadar anlattıysa o kadarını anlatır, O'nun durduğu yerde dururuz. Gökler, cennet ve Sidretü'l-Müntehâ gibi gaybî konular ancak vahiyle bilinebilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

Sahih Hadislere Göre İsrâ ve Mi'rac Yolculuğunun Durakları

Sıralama rivayetlerin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur; bazı rivayetlerde ayrıntıların sırası farklıdır.

Şekil 1: Sahih hadislere göre İsrâ ve Mi'rac yolculuğunun durakları.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HİKÂYELERİN KAYNAKLARI: RÂVİ SAHÂBÎLER

Her sahâbî ***duyduğunu ve hatırladığını*** rivayet etmiştir. Kimi yolculuğu baştan sona anlatmış, kimi yalnızca tek bir sahneyi zikretmiştir. Bütün rivayetler bir araya getirildiğinde o gecenin neredeyse eksiksiz bir tablosu ortaya çıkar.

RÂVİ SAHÂBÎ	RİVAYET ETTİĞİ HİKÂYE (KAYNAK)
Mâlik b. Saʻsaʻa رضى الله عنه	En kapsamlı rivayet: göğsün yarılması, Burak, yedi gök, Sidre, nehirler, namaz (Buhârî 3887)
Enes b. Mâlik رضى الله عنه	Burak, halka, süt, gökler, Yûsuf, elliden beşe (Müslim 162); kabrindeki Mûsâ (Müslim 2375); Kevser (Buhârî 4964); bakır tırnaklar (Ebû Dâvûd 4878)
Ebû Zer رضى الله عنه	Açılan tavan, Zemzem, Âdem ve zürriyetinin ruhları, kalem sesi, inci cennet (Buhârî 349); “Nur” (Müslim 178)
Ebû Hüreyre رضى الله عنه	Mûsâ, Îsâ ve İbrâhim’in görünüşü; süt ve şarap (Buhârî 3394); peygamberlere imamlık, Mâlik’in selamı (Müslim 172)
İbn Abbâs رضى الله عنهما	Mûsâ ile Îsâ’nın görünüşü, Mâlik ve Deccâl (Buhârî 3239); 17:60’ın tefsiri (Buhârî 3888)
Abdullah b. Mesʻûd رضى الله عنه	Altıncı gökteki Sidretü’l-Müntehâ, altın pervaneler, üç hediye (Müslim 173)
Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما	Kureyş’in yalanlaması; Beytülmakdis’in gösterilmesi (Buhârî 3886)
Âişe رضى الله عنها	Efendimizin Allah’ı gözle görmediği görüşü (Buhârî 4855; Müslim 177)

RİVAYETLERİN AYRINTILARI NEDEN FARKLIDIR?

Okuyucu rivayetler arasında bazı küçük farklar görecektir; örneğin Hz. İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ altıncı gökte mi yedinci gökte mi bulunduğu ve namazın nasıl azaltıldığı (onar onar mı, beşer beşer mi). Nevevî ve İbn Hacer gibi âlimler bu tür farkların ***râvinin bir ayrıntıyı kısaltması veya ezberleyememesi*** sebebiyle ortaya çıktığını, hikâyenin kendisinin çelişkili olmadığını açıklar. Hikâyenin özü — yolculuk, peygamberlerle karşılaşma, Sidretü’l-Müntehâ ve beş vakit namaz — bütün rivayetlerde ortaktır.

KUR’AN’DA İSRÂ VE MİʻRAC

Kur’an bu olayı ***iki sûrede*** anar. İsrâ Sûresi ***yeryüzündeki*** yolculuğu (İsrâ), Necm Sûresi ise Efendimizin ***göklerde*** gördüklerini (Miʻrac) anlatır.

İSRÂ SÛRESİ 17:1

سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِيٓ أَسۡرَىٰ بِعَبۡدِهِۦ لَيۡلٗا مِّنَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ إِلَى ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡأَقۡصَا ٱلَّذِي بَٰرَكۡنَا حَوۡلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنۡ ءَايَٰتِنَآۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١

Kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescidi Haram'dan (Mekke'den), kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için, çevresini mübarek kıldığımız Mescidi Aksa'ya (Kudüs'e) götüren Allah'ın şanı yücedir. Doğrusu O, işitir ve görür.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/17:1

Âyet, yolculuğun amacıyla sona erer: ***"kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için"***. Bu e-kitaptaki her hikâye o ***âyetlerin*** bir parçasıdırTefsîr-i İbn Kesîr 17:1.

17:60. ÂYET: BİR İMTİHAN

Aynı sûrede Allah şöyle buyurur: ***"sana gösterdiğimiz rüya ile … sadece insanları denedik"***. İbn Abbâs رضى الله عنهما bunun anlamını şöyle açıklar:Tefsîr-i İbn Kesîr 17:60.

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3888

حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، حَدَّثَنَا عَمْرٌو، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ـ رضى الله عنهما ـ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى {وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلاَّ فِتْنَةً لِلنَّاسِ} قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ، أُرِيَهَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ. قَالَ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ.

TERCÜME:

İbn Abbas'tan رضى الله عنهما Allah Teâlâ'nın {Sana gösterdiğimiz o rüyayı ancak insanlar için bir imtihan kıldık} sözü hakkında şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Bu, Beytülmakdis'e götürüldüğü gece Resûlullah'a ﷺ gösterilen bir göz görüşüdür (rüya değildir)."** Ve şöyle dedi: "Kur'an'da lanetlenen ağaç da zakkum ağacıdır."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): al-Humaidi ← Sufyan b. 'Uyainah ← 'Amr b. Dinar ← 'Ikrimah ← Ibn 'Abbas رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Mi'rac Bâbı, Hadis No. 3888.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3888

NECM SÛRESİ: GÖKLERDE GÖRÜLENLER

Necm Sûresi ***yıldıza*** yeminle başlar ve Resûlullah ﷺ kendi arzusuna göre konuşmadığını vurgular (53:1–4). 5–12. âyetler Efendimizin Cebrâil'i ufukta asıl suretinde ilk görüşünü; 13–18. âyetler ise Mi'rac gecesinde ***Sidretü'l-Müntehâ yanındaki ikinci görüşü*** anlatır. Bu âyetler Sidretü'l-Müntehâ bölümünde ele alınmıştır.

Doruk noktası 18. âyettir: ***"And olsun ki Rabbinin varlığının büyük delillerini gördü"***. İbn Kesîr, bu âyetin Efendimizin Allah'ın yüce ***delillerini*** gördüğünü gösterdiğini açıklar; bu âyet aynı zamanda bu özel sayının şiarıdırTefsîr-i İbn Kesîr 53:18.

ÂYET	İSRÂ VE MİʻRAC İLE İLGİLİ ÂYETLER
İsrâ 17:1	Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya yolculuk
İsrâ 17:60	O gecenin manzarası, insanlar için bir imtihan
Necm 53:13–18	Sidretü'l-Müntehâ yanında Cebrâil; en büyük deliller
İnşirâh 94:1	Açılan göğüs (bazı âlimlerin yorumuna göre)
Meryem 19:57	İdrîs'in yüce bir yere yükseltilmesi
Kevser 108:1	Kevser nehri
Bakara 2:285–286	Bakara'nın son âyetleri, üç hediyeden biri
Secde 32:23	Mûsâ ile karşılaşma

AÇILAN TAVAN VE ZEMZEM SUYU

Ebû Zer رضى الله عنه rivayeti hikâyeyi ***Efendimizin Mekke'deki evinden*** başlatır. Evin tavanı ***açılır***, Cebrâil iner ve insanlık tarihinin en yüce gecesi başlar:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 349

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ يُونُسَ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ كَانَ أَبُو ذَرٍّ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ فُرِجَ عَنْ سَقْفِ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ، فَنَزَلَ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي، ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ، ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا، فَأَفْرَغَهُ فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَلَمَّا جِئْتُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ. قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ. قَالَ هَلْ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ نَعَمْ مَعِي مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم. فَقَالَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. فَلَمَّا فَتَحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا، فَإِذَا رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلَى يَمِينِهِ أَسْوِدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ أَسْوِدَةٌ، إِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ، وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَسَارِهِ بَكَى، فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالاِبْنِ الصَّالِحِ. قُلْتُ لِجِبْرِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا آدَمُ. وَهَذِهِ الأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ، فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ، وَالأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ، فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكَ، وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى، حَتَّى عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَقَالَ لِخَازِنِهَا افْتَحْ. فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الأَوَّلُ فَفَتَحَ. قَالَ أَنَسٌ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ آدَمَ وَإِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ ـ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ـ وَلَمْ يُثْبِتْ كَيْفَ مَنَازِلَهُمْ، غَيْرَ أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا، وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ. قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِالنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالأَخِ الصَّالِحِ. فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ. ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالأَخِ الصَّالِحِ. قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا مُوسَى. ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا عِيسَى. ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالاِبْنِ الصَّالِحِ. قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ صلى الله عليه وسلم . قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَبَّةَ الأَنْصَارِيَّ كَانَا يَقُولاَنِ قَالَ النَّبِيُّ

صلى الله عليه وسلم ثُمَّ عُرِجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيفَ الأَقْلاَمِ . قَالَ ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَى أُمَّتِي خَمْسِينَ صَلاَةً، فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ مَا فَرَضَ اللَّهُ لَكَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ خَمْسِينَ صَلاَةً. قَالَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ ذَلِكَ. فَرَاجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى قُلْتُ وَضَعَ شَطْرَهَا. فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ، فَرَاجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا، فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ ذَلِكَ، فَرَاجَعْتُهُ. فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ، لاَ يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَىَّ. فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ. فَقُلْتُ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي. ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى انْتَهَى بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى، وَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لاَ أَدْرِي مَا هِيَ، ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ، فَإِذَا فِيهَا حَبَايِلُ اللُّؤْلُؤِ، وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ .

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre Ebû Zer رضى الله عنه şunu anlattı: Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Ben Mekke'deyken evimin tavanı açıldı. Cebrâil indi, göğsümü yardı, sonra onu Zemzem suyuyla yıkadı. Sonra hikmet ve imanla dolu altın bir kap getirip göğsüme boşalttı, sonra onu kapattı. Sonra elimden tutup beni dünya semasına yükseltti. Dünya semasına vardığımızda Cebrâil göğün bekçisine: 'Aç!' dedi. Bekçi: 'Kim o?' diye sordu. 'Cebrâil' dedi. 'Yanında biri var mı?' diye sordu. 'Evet, yanımda Muhammed ﷺ var' dedi. 'Ona davet gönderildi mi?' diye sordu. 'Evet' dedi. Kapı açılınca dünya semasına çıktık. Bir de baktık ki oturan bir adam var; sağında büyük bir topluluk (ruhlar), solunda da büyük bir topluluk var. Sağına baktığında gülüyor, soluna baktığında ağlıyordu. 'Hoş geldin salih peygamber, salih evlat!' dedi. Cebrâil'e: 'Bu kim?' diye sordum. 'Bu Âdem'dir; sağındaki ve solundaki topluluklar zürriyetinin ruhlarıdır. Sağındakiler cennet ehli, solundakiler cehennem ehlidir. Sağına bakınca güler, soluna bakınca ağlar' dedi."** Enes dedi ki: Ebû Zer, Efendimizin göklerde Âdem, İdrîs, Mûsâ, Îsâ ve İbrâhim ile karşılaştığını zikretti, ancak yerlerini belirtmedi; yalnızca Âdem'in dünya semasında, İbrâhim'in altıncı gökte olduğunu söyledi. Efendimiz İdrîs, Mûsâ, Îsâ ve İbrâhim'in yanından geçti; her biri O'nu hoş karşıladı. İbn Şihâb dedi ki: İbn Hazm bana, İbn Abbâs ile Ebû Habbe el-Ensârî'nin şöyle dediğini haber verdi: Nebî ﷺ buyurdu: **"Sonra yükseltildim; öyle yüksek bir yere vardım ki orada kalemlerin (yazarken çıkardığı) cızırtıyı işitiyordum."** İbn Hazm ve Enes dediler ki: Nebî ﷺ buyurdu: **"Allah ümmetime elli vakit namazı farz kıldı."** Efendimiz döndü ve Mûsâ ile karşılaştı; Mûsâ O'na hafifletme istemesini söyledi. Yarısı indirildi, sonra yine yarısı; nihayet Allah buyurdu: **"Onlar beştir ve onlar elliye denktir; Benim katımda söz değişmez."** Mûsâ yine dönmesini söyledi, ancak Efendimiz buyurdu: **"Rabbimden utanıyorum." "Sonra Cebrâil beni Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar götürdü; onu, ne olduğunu bilmediğim renkler bürümüştü. Sonra cennete sokuldum; orada inciden kubbeler vardı, toprağı da misk idi."**

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Bukair ← al-Laith ← Yunus ← Ibn Şihab ← Enes b. Mâlik ← Ebû Dharr رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu's-Salât, İsrâ Gecesinde Namazın Nasıl Farz Kılındığı Bâbı, Hadis No. 349. Müslim de rivayet etmiştir (No. 163).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:349

EV Mİ, HATÎM Mİ?

Ebû Zer rivayeti ***evi*** zikreder; Mâlik b. Sa'sa'a rivayeti ise Efendimizin Kâbe'nin yanındaki ***Hatîm'de*** (Hicr) uzanmakta olduğunu söyler (Sahîh-i Buhârî 3887). İbn Hacer ikisini birleştirir: Efendimiz evindeydi, sonra tavan açıldı ve Hatîm'e götürüldü; göğsü orada yarıldı ve yolculuk oradan başladı.

> **SİYER NOTU: KİMİN EVİ?**
> İbn İshâk rivayeti de dahil bazı siyer kitapları, Efendimizin o geceyi ***Ümmü Hânî bint Ebî Tâlib'in*** evinde geçirdiğini zikreder; Ümmü Hânî O'nun amcasının kızıdır. Bu rivayet Sahîh-i Buhârî'deki hadis kadar güçlü değildir; ancak onunla çelişmez, çünkü Efendimiz o gece orada kaldığı için ev O'na nispet edilebilir.
>
> **KAYNAK:**
> İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, İsrâ bâbı.

ZEMZEM SUYU VE ALTIN KAP

Efendimizin göğsü başka bir suyla değil, ***Zemzem suyuyla*** yıkandı. Âlimler bunun ***Zemzem'in faziletini*** gösterdiğini söyler; Resûlullah ﷺ onun hakkında şöyle buyurmuştur: ***"Şüphesiz o mübarektir; o doyurucu bir yiyecektir"*** (Sahîh-i Müslim 2473). Sonra altın bir kaptan Efendimizin göğsüne ***hikmet ve iman*** doldurulduu.

Bazı âlimler bu olayı Allah'ın şu sözüyle ilişkilendirir: ***"Senin gönlünü açmadık mı?"***. Daha güçlü görüşe göre bu âyet ***mânevî bir gönül genişliğini*** — vahyi kabul etmeyi ve tebliğ yükünü taşımayı — ifade eder; bununla birlikte bazı müfessirlere göre göğsün yarılması da bu anlamın kapsamına girerTefsîr-i İbn Kesîr 94:1.

GÜLEN VE AĞLAYAN ÂDEM

Dünya semasında Hz. Âdem عَلَيْهِ السَّلَامُ sağında ve solunda ***zürriyetinin ruhlarıyla*** oturuyordu. Sağına — cennet ehline — baktığında ***gülüyor***; soluna — cehennem ehline — baktığında ***ağlıyordu***. Bu, bir babanın evlatlarına karşı duygusudur: kurtulanlara sevinir, helak olanlara üzülür.

Ders: Hz. Âdem, Resûlullah ﷺ için ***"salih evlat"*** diyerek O'nu karşıladı. Bütün insanlar tek bir ailedir; her birimiz ilk babamızın ağlamasına değil, ***sevincine*** sebep olmaya çalışmalıyız.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BURAK VE PEYGAMBERLERİN HALKASI

Enes b. Mâlik'in رضى الله عنه Sâbit el-Bünânî kanalıyla Sahîh-i Müslim'deki rivayeti, İsrâ'nın ***bineği*** ve göklere yolculuk hakkındaki en ayrıntılı rivayettir:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 162A

حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ «أُتِيتُ بِالْبُرَاقِ - وَهُوَ دَابَّةٌ أَبْيَضُ طَوِيلٌ فَوْقَ الْحِمَارِ وَدُونَ الْبَغْلِ يَضَعُ حَافِرَهُ عِنْدَ مُنْتَهَى طَرْفِهِ - قَالَ فَرَكِبْتُهُ حَتَّى أَتَيْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ - قَالَ - فَرَبَطْتُهُ بِالْحَلْقَةِ الَّتِي يَرْبِطُ بِهِ الأَنْبِيَاءُ - قَالَ - ثُمَّ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَصَلَّيْتُ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجْتُ فَجَاءَنِي جِبْرِيلُ - عَلَيْهِ السَّلاَمُ - بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ فَاخْتَرْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ جِبْرِيلُ صلى الله عليه وسلم اخْتَرْتَ الْفِطْرَةَ. ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِآدَمَ فَرَحَّبَ بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ. ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ. فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِابْنَيِ الْخَالَةِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّاءَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا فَرَحَّبَا وَدَعَوَا لِي بِخَيْرٍ. ثُمَّ عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ. فَقِيلَ مَنْ أَنْتَ قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِيُوسُفَ صلى الله عليه وسلم إِذَا هُوَ قَدْ أُعْطِيَ شَطْرَ الْحُسْنِ فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ. ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ - عَلَيْهِ السَّلاَمُ - قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قَالَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِإِدْرِيسَ فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا} ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ. قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِهَارُونَ صلى الله عليه وسلم فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ. ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ. قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ.

قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى صلى الله عليه وسلم فَرَحَّبَ وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ. ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ قَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. فَفُتِحَ لَنَا فَإِذَا أَنَا بِإِبْرَاهِيمَ صلى الله عليه وسلم مُسْنِدًا ظَهْرَهُ إِلَى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَإِذَا هُوَ يَدْخُلُهُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لاَ يَعُودُونَ إِلَيْهِ ثُمَّ ذُهِبَ بِي إِلَى السِّدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَإِذَا وَرَقُهَا كَآذَانِ الْفِيَلَةِ وَإِذَا ثَمَرُهَا كَالْقِلاَلِ - قَالَ - فَلَمَّا غَشِيَهَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ مَا غَشِيَ تَغَيَّرَتْ فَمَا أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَنْعَتَهَا مِنْ حُسْنِهَا. فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَىَّ مَا أَوْحَى فَفَرَضَ عَلَىَّ خَمْسِينَ صَلاَةً فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَنَزَلْتُ إِلَى مُوسَى صلى الله عليه وسلم فَقَالَ مَا فَرَضَ رَبُّكَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ خَمْسِينَ صَلاَةً. قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ يُطِيقُونَ ذَلِكَ فَإِنِّي قَدْ بَلَوْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَخَبَرْتُهُمْ. قَالَ فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي فَقُلْتُ يَا رَبِّ خَفِّفْ عَلَى أُمَّتِي. فَحَطَّ عَنِّي خَمْسًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقُلْتُ حَطَّ عَنِّي خَمْسًا. قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لاَ يُطِيقُونَ ذَلِكَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ. - قَالَ - فَلَمْ أَزَلْ أَرْجِعُ بَيْنَ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَبَيْنَ مُوسَى - عَلَيْهِ السَّلاَمُ - حَتَّى قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّهُنَّ خَمْسُ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لِكُلِّ صَلاَةٍ عَشْرٌ فَذَلِكَ خَمْسُونَ صَلاَةً. وَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تُكْتَبْ شَيْئًا فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ سَيِّئَةً وَاحِدَةً - قَالَ - فَنَزَلْتُ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى مُوسَى صلى الله عليه وسلم فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقُلْتُ قَدْ رَجَعْتُ إِلَى رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ».

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'ten رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Bana Burak getirildi — beyaz, uzun, eşekten büyük, katırdan küçük bir binek; ayağını gözünün ulaştığı yere basıyordu. Ona bindim ve Beytülmakdis'e vardım; onu, peygamberlerin (bineklerini) bağladıkları halkaya bağladım. Sonra mescide girip orada iki rekât namaz kıldım, sonra çıktım. Cebrâil عَلَيْهِ السَّلَامُ bana bir kap şarap ve bir kap süt getirdi; ben sütü seçtim. Cebrâil: 'Fıtratı seçtin' dedi. Sonra bizi göğe yükseltti."** Her gökte Cebrâil kapının açılmasını istedi ve diğer hadislerdeki gibi soruldu. Birinci gökte Efendimiz ***Âdem'le***; ikinci gökte iki teyze çocuğu ***Meryem oğlu Îsâ ve Zekeriyyâ oğlu Yahyâ ile***; üçüncü gökte ***Yûsuf'la*** — **"kendisine güzelliğin yarısı verilmiş olan"** —; dördüncü gökte ***İdrîs'le*** — Allah buyurur: {Biz onu yüce bir

yere yükselttik} —; beşinci gökte ***Hârûn'la***; altıncı gökte ***Mûsâ'yla*** karşılaştı; hepsi O'nu hoş karşılayıp hayır dua ettiler. **"Yedinci gökte, sırtını Beyt-i Maʻmûr'a dayamış hâlde İbrâhim'le karşılaştım; oraya her gün yetmiş bin melek girer ve bir daha geri dönmezler. Sonra Sidretü'l-Müntehâ'ya götürüldüm; yaprakları fil kulakları gibi, meyveleri büyük testiler gibiydi. Allah'ın emrinden onu bürüyen bürüyünce öyle değişti ki Allah'ın yarattıklarından hiçbiri onun güzelliğini tarif edemez. Allah bana vahyedeceğini vahyetti ve bana her gün ve gecede elli vakit namazı farz kıldı."** Mûsâ, İsrâiloğullarını denediği için O'na hafifletme istemesini tavsiye etti. Efendimiz döndü ve beş vakit indirildi; Rabbi ile Mûsâ arasında gidip gelmeye devam etti; nihayet Allah buyurdu: **"Ey Muhammed! Onlar her gün ve gecede beş vakit namazdır; her namaz on (namaz) sayılır, böylece elli vakit namaz eder. Kim bir iyilik yapmaya niyet eder de yapmazsa ona bir iyilik yazılır; yaparsa on iyilik yazılır. Kim bir kötülük yapmaya niyet eder de yapmazsa hiçbir şey yazılmaz; yaparsa bir kötülük yazılır."** Mûsâ yine dönmesini söyledi, ancak Efendimiz buyurdu: **"Rabbime o kadar döndüm ki artık O'ndan utanıyorum."**

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Saiban b. Farrukh ← Hammad b. Salamah ← Thabit al-Bunani ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbu'l-Îmân, Resûlullah'ın ﷺ Göklere İsrâ Edilmesi ve Namazların Farz Kılınması Bâbı, Hadis No. 162a. İkinci ile altıncı gök arasındaki kısım, lafızlar tekrar ettiği için özetlenmiştir.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:162a

BURAK'IN TASVİRİ

ÖZELLİK	ANLAMI
"Beyaz"	Bineğin rengi; sahih rivayetlerde başka bir renk zikredilmez.
"Uzun"	Gövdesi uzuncadır.
"Eşekten büyük, katırdan küçük"	Orta boy, binmeye elverişli.
"Ayağını gözünün ulaştığı yere basar"	Her adımı göz alabildiğince — olağanüstü bir hız.

Sahih rivayetler ***kanattan veya insan yüzünden söz etmez***. Burak'ın kadın başlı kanatlı bir at olarak tasvir edilmesi sonraki dönemlerin sanat ürünüdür (bk. Zayıf ve Asılsız Hikâyeler bölümü).

PEYGAMBERLERİN HALKASI

Beytülmakdis'te Efendimiz Burak'ı ***peygamberlerin kullandığı halkaya*** bağladı. Âlimler buradan güzel bir ders çıkarır: O'nu yürüten Allah olduğu hâlde Resûlullah ﷺ yine de bineğini bağlayarak ***sebebe sarıldı***. Tevekkül çabayı ortadan kaldırmaz.

Bu halka, Beytülmakdis'in ***peygamberlerin mekânı*** olduğunu da gösterir. Resûlullah ﷺ kendisinden önceki peygamberlerin geldiği yere geldi — bu, O'nun risaletinin onların risaletini ***devam ettirdiğinin*** işaretidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KABRİNDE NAMAZ KILAN MÛSÂ

O gecenin yolculuğunda Efendimiz hayranlık uyandıran bir manzaranın yanından geçti. Râvi Enes b. Mâlik رضى الله عنه şöyle anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2375A

حَدَّثَنَا هَدَّابُ بْنُ خَالِدٍ، وَشَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ، قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، الْبُنَانِيِّ وَسُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ «أَتَيْتُ - وَفِي رِوَايَةِ هَدَّابٍ مَرَرْتُ - عَلَى مُوسَى لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي عِنْدَ الْكَثِيبِ الأَحْمَرِ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي قَبْرِهِ».

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'ten رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"İsrâ gecesinde kırmızı kum tepesinin yanında Mûsâ'ya uğradım — Heddâb'ın rivayetinde: yanından geçtim —; kabrinde ayakta namaz kılıyordu."**

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Haddab b. Khalid ve Şaiban b. Farrukh ← Hammad b. Salamah ← Thabit al-Bunani ve Sulaiman al-Taimi ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbu'l-Fedâil, Mûsâ'nın عَلَيْهِ السَّلَامُ Faziletleri Bâbı, Hadis No. 2375a.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2375a

MÛSÂ HEM KABİRDE HEM GÖKTE NASIL BULUNUR?

Efendimiz, Hz. Mûsâ'nın عَلَيْهِ السَّلَامُ kırmızı kum tepesinde ***kabrinde namaz kıldığını*** gördü; sonra Mûsâ ile Beytülmakdis'te ve ***altıncı gökte*** karşılaştı. Kurtubî ve İbn Hacer gibi âlimler ***berzah âleminin*** dünyadaki mekân ve zaman kurallarına tabi olmadığını açıklar. Peygamberlerin ruhları şereflendirilmiştir ve Allah'ın dilediği yerlerde bulunabilir.

Bu hadis aynı zamanda, şehitler hakkında "Rableri katında diridirler… rızıklanırlar" (Âl-i İmrân 3:169) buyurulduğu gibi, peygamberlerin de o âleme uygun bir hayatla ***berzah âleminde diri olduklarına*** delildir.

SİYER NOTU: KIRMIZI KUM TEPESİ NEREDE?

el-Kesîbü'l-Ahmer (kırmızı kum tepesi) hadiste yeri belirtilmemiştir. Başka bir hadiste Hz. Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ Allah'tan kendisini Arz-ı Mukaddes'e ***bir taş atımı mesafesi kadar*** yaklaştırmasını istemiş, Resûlullah ﷺ de şöyle buyurmuştur: "Orada olsaydım, size yolun kenarında, kırmızı kum tepesinin yanındaki kabrini gösterirdim" (Sahîh-i Buhârî 1339).

Bugün Eriha yakınlarında ziyaret edilen kabrin Hz. Mûsâ'nın kabri olduğu ***kesin olarak bilinemez***.

KAYNAK:
Sahîh-i Buhârî 1339. https://sunnah.com/bukhari:1339

Ders: Hz. Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ ***namaz kılıyordu*** — dünyada sevdiği ibadet, berzah âleminde de onun lezzeti olmaya devam ediyordu. Hayatta neye alışırsak, ölümden sonra da o bize eşlik edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEYTÜLMAKDİS'TE: SÜT MÜ, ŞARAP MI?

Ebû Hüreyre رضى الله عنه Efendimizin o gece hakkında anlattığı iki şeyi rivayet eder: ***üç peygamberin görünüşü*** ve ***iki kap imtihanı***:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3394

حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى، أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ «رَأَيْتُ مُوسَى وَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبٌ رَجِلٌ، كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ، وَرَأَيْتُ عِيسَى، فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ، وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ صلى الله عليه وسلم بِهِ، ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ، فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ، وَفِي الآخَرِ خَمْرٌ فَقَالَ اشْرَبْ أَيَّهُمَا شِئْتَ. فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ أَخَذْتَ الْفِطْرَةَ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ İsrâ gecesi hakkında şöyle buyurdu:

"Mûsâ'yı gördüm; zayıf, düz saçlı bir adamdı, sanki Şenûe kabilesindendi. Îsâ'yı gördüm; orta boylu, kırmızımtırak tenli bir adamdı, sanki hamamdan yeni çıkmıştı. İbrâhim'in ﷺ soyundan ona en çok benzeyen de benim. Sonra bana iki kap getirildi: birinde süt, diğerinde şarap vardı. 'Hangisini istersen iç' denildi. Sütü alıp içtim. Bunun üzerine: 'Fıtratı aldın. Bilesin ki şarabı alsaydın ümmetin yoldan çıkardı' denildi."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ibrahim b. Musa ← Hişam b. Yusuf ← Maʻmar ← al-Zuhri ← Saʻid b. al-Musayyib ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Ehâdîsi'l-Enbiyâ, Hadis No. 3394. Müslim de rivayet etmiştir (No. 168).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3394

"FITRAT"IN ANLAMI

Cebrâil şöyle dedi: ***"Fıtratı seçtin."*** Fıtrat, Allah'ın insanı üzerinde yarattığı ***asıl yaratılış hâlidir*** — İslâm ve iyiliğe meyil. Süt insanın ilk içeceğidir; temiz, kolay ve bedeni besleyicidir. Şarap ise ***aklı giderir*** ve bütün kötülüklerin anasıdır.

Sonra şöyle denildi: ***"Şarabı alsaydın ümmetin yoldan çıkardı."*** Efendimizin o geceki seçimi ***ümmet için bir işaret*** oldu: bu din kolay, dengeli ve fıtrata uygundur. Mâlik b. Saʻsaʻa rivayetinde ***bal*** da sunulmuş, ancak Efendimiz yine sütü seçmiştir (Sahîh-i Buhârî 3887).

RİVAYET	SUNULAN KAPLAR VE YERİ
Müslim 162 (Enes)	Şarap ve süt; Beytülmakdis'te, iki rekât namazdan sonra
Buhârî 3394 (Ebû Hüreyre)	Süt ve şarap; İsrâ gecesiyle birlikte zikredilir
Buhârî 3887 (Mâlik b. Saʻsaʻa)	Şarap, süt ve bal; Beyt-i Maʻmûr'dan sonra

Âlimler ***bu imtihanın iki kez yaşanmış olabileceğini*** açıklar: bir kez Beytülmakdis'te, bir kez de gökte. Her ikisinde de Efendimiz aynı şeyi seçmiştir — ***sütü, yani fıtratı***.

İBRÂHİM'E EN ÇOK BENZEYEN

Efendimiz buyurdu: ***"İbrâhim'in soyundan ona en çok benzeyen benim."*** Bu benzerlik yalnızca görünüşte değildir; Resûlullah ﷺ Hz. İbrâhim'in عَلَيْهِ السَّلَامُ duasının cevabıdır: "Rabbimiz! Onlara içlerinden … bir peygamber gönder" (Bakara 2:129); ve O, dosdoğru tevhid dini olan ***İbrâhim milletini*** getirmiştir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

PEYGAMBERLERİN İMAMI VE MÂLİK'İN SELAMI

Ebû Hüreyre رضى الله عنه ***üç olayı*** bir araya getiren bir hadis rivayet eder: Kureyş'in imtihanı, peygamberlerle kılınan namaz ve cehennemin bekçisi Mâlik'in selamı:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 172

وَحَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنَا حُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ، - وَهُوَ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم «لَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي الْحِجْرِ وَقُرَيْشٌ تَسْأَلُنِي عَنْ مَسْرَاىَ فَسَأَلَتْنِي عَنْ أَشْيَاءَ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَمْ أُثْبِتْهَا. فَكُرِبْتُ كُرْبَةً مَا كُرِبْتُ مِثْلَهُ قَطُّ قَالَ فَرَفَعَهُ اللَّهُ لِي أَنْظُرُ إِلَيْهِ مَا يَسْأَلُونِي عَنْ شَىْءٍ إِلاَّ أَنْبَأْتُهُمْ بِهِ وَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الأَنْبِيَاءِ فَإِذَا مُوسَى قَائِمٌ يُصَلِّي فَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبٌ جَعْدٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَإِذَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ - عَلَيْهِ السَّلاَمُ - قَائِمٌ يُصَلِّي أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ الثَّقَفِيُّ وَإِذَا إِبْرَاهِيمُ - عَلَيْهِ السَّلاَمُ - قَائِمٌ يُصَلِّي أَشْبَهُ النَّاسِ بِهِ صَاحِبُكُمْ - يَعْنِي نَفْسَهُ - فَحَانَتِ الصَّلاَةُ فَأَمَمْتُهُمْ فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنَ الصَّلاَةِ قَالَ قَائِلٌ يَا مُحَمَّدُ هَذَا مَالِكٌ صَاحِبُ النَّارِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ فَبَدَأَنِي بِالسَّلاَمِ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Kendimi Hicr'de gördüm; Kureyş bana gece yolculuğumu soruyordu. Bana Beytülmakdis'ten, dikkatle bakmadığım bazı şeyleri sordular; öyle bir sıkıntıya düştüm ki benzerini hiç yaşamamıştım. Bunun üzerine Allah onu (Beytülmakdis'i) bana kaldırıp gösterdi, ben de ona bakıyordum; bana ne sordularsa haber verdim. Kendimi peygamberlerden bir topluluk içinde de gördüm. Mûsâ ayakta namaz kılıyordu; iri yapılı, kıvırcık saçlı bir adamdı, sanki Şenûe kabilesindendi. Meryem oğlu Îsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ ayakta namaz kılıyordu; ona en çok benzeyen Urve b. Mes'ûd es-Sekafî'dir. İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ ayakta namaz kılıyordu; ona en çok benzeyen de şu arkadaşınızdır (yani kendisi). Namaz vakti gelince onlara imam oldum. Namazı bitirince biri: 'Ey Muhammed, bu cehennemin bekçisi Mâlik'tir; ona selam ver' dedi. Ona döndüm, ama o selamda benden önce davrandı."**

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Züheyr b. Harb ← Hujain b. al-Muthanna ← 'Abd al-'Aziz b. Abi Salamah ← 'Abdullah b. al-Fadl ← Ebû Salamah b. 'Abdurrahmân ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbu'l-Îmân, Meryem Oğlu Mesîh ile Mesîh Deccâl'in Zikri Bâbı, Hadis No. 172.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:172

NAMAZ KILAN PEYGAMBERLER

Efendimiz Mûsâ, Îsâ ve İbrâhim'i عَلَيْهِ السَّلَامُ ***ayakta namaz kılarken*** gördü. Namaz vakti gelince ***onlara imam oldu***. Âlimler bu namazın göğe yükselmeden önce mi yoksa indikten sonra mı kılındığı konusunda ihtilaf etmiştir; İbn Kesîr, ***Efendimizin göklerden inip*** Beytülmakdis'e döndükten sonra kılındığı görüşüne meyleder.

Resûlullah'ın ﷺ peygamberlere imam olması ***risaletinin önderliğini*** gösterir. Bütün peygamberler tek bir din — tevhid — getirmiştir ve Hz. Muhammed ﷺ onların ***sonuncusudur*** (Ahzâb 33:40).

SELAMI ÖNCE VEREN MÂLİK

Namazdan sonra biri şöyle dedi: ***"Ey Muhammed, bu cehennemin bekçisi Mâlik'tir; ona selam ver."*** Efendimiz döndü, ancak ***selamı önce Mâlik verdi***. Âlimler bunu Efendimize gösterilmiş bir ***ikram*** olarak zikreder; Kur'an'ın sert bir melek olarak tanıttığı (Tahrîm 66:6) cehennem bekçisi bile selama Resûlullah'tan ﷺ önce başlamıştır.

Bu hadis ertesi günkü ***Kureyş imtihanını*** da zikreder; bu konu "İmtihan Sabahı" bölümünde ele alınmıştır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

PEYGAMBERLERİN GÖRÜNÜŞÜ VE CEHENNEMİN BEKÇİSİ

Resûlullah ﷺ peygamberlerle yalnızca karşılaşmakla kalmadı, ashabına ***onların görünüşünü de tarif etti***; sanki bizi de onları görmeye davet ediyordu. İbn Abbâs رضي الله عنهما şöyle rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3239

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ،. وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، حَدَّثَنَا ابْنُ عَمِّ، نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ ـ رضى الله عنهما ـ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ «رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي مُوسَى رَجُلاً آدَمَ طُوَالاً جَعْدًا، كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ، وَرَأَيْتُ عِيسَى رَجُلاً مَرْبُوعًا مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ، سَبْطَ الرَّأْسِ، وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ». وَالدَّجَّالَ فِي آيَاتٍ أَرَاهُنَّ اللَّهُ إِيَّاهُ، فَلاَ تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ. قَالَ أَنَسٌ وَأَبُو بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم «تَحْرُسُ الْمَلاَئِكَةُ الْمَدِينَةَ مِنَ الدَّجَّالِ».

TERCÜME:

İbn Abbâs'tan رضي الله عنهما rivayet edildiğine göre Nebî ﷺ şöyle buyurdu: **"İsrâ gecesinde Mûsâ'yı gördüm; esmer, uzun boylu, kıvırcık saçlı bir adamdı, sanki Şenûe kabilesindendi. Îsâ'yı gördüm; orta boylu, orta yapılı, teni kırmızı ile beyaz arası, düz saçlı bir adamdı. Cehennemin bekçisi Mâlik'i de gördüm,"** Deccâl'i de — Allah'ın O'na gösterdiği deliller arasında. {Sakın sen ona kavuşacağından şüphe etme} (Secde 32:23). Enes ile Ebû Bekre'nin rivayetine göre Nebî ﷺ şöyle buyurmuştur: **"Melekler Medine'yi Deccâl'den korur."**

SENED İmam Buhârî'nin iki senedli rivayet zinciri (talebeden hocaya): (1) Muhammed b. Başşar ← Ghundar ← Şu'bah ← Katâde; ve (2) Khalifah b. Khayyat ← Yazid b. Zurai' ← Sa'id b. Abi 'Arubah ← Katâde — ← Ebû al-'Aliyah ← Ibn 'Abbas رضي الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Bed'i'l-Halk, Hadis No. 3239. Müslim de rivayet etmiştir (No. 165).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3239

SAHİH RİVAYETLERE GÖRE PEYGAMBERLERİN GÖRÜNÜŞÜ

PEYGAMBER	TASVİR (KAYNAK)
Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ	Zayıf, düz saçlı, Şenûe kabilesinden bir adam gibi (Buhârî 3394); uzun boylu, esmer, kıvırcık saçlı (Buhârî 3239); iri yapılı (Müslim 172)

PEYGAMBER	TASVİR (KAYNAK)
Îsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ	Orta boylu, hamamdan yeni çıkmış gibi kırmızımtırak (Buhârî 3394); kırmızı ile beyaz arası, düz saçlı (Buhârî 3239); Urve b. Mesʻûd'a benzer (Müslim 172)
İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ	En çok bizzat Resûlullah'a ﷺ benzer (Buhârî 3394; Müslim 172)
Yûsuf عَلَيْهِ السَّلَامُ	"Kendisine güzelliğin yarısı verilmiş" (Müslim 162)

Hz. Mûsâ için geçen "düz saçlı" ve "kıvırcık saçlı" gibi küçük farkları âlimler şöyle açıklar: Arapçadaki ***ca'd*** kelimesi ***sıkı ve iri yapılı beden*** anlamına da gelebilir; yalnızca kıvırcık saç demek değildir. Dolayısıyla iki rivayet çelişmez.

MÂLİK VE DECCÂL

Bu hadiste Efendimiz, Allah'ın O'na gösterdiği delillerin bir parçası olarak ***cehennemin bekçisi Mâlik'i*** ve ***Deccâl'i*** de gördü. Hadis bir müjdeyle sona erer: ***melekler Medine'yi Deccâl'den korur***.

Bu hadis Hz. Mûsâ ile karşılaşmayı Allah'ın şu sözüne bağlar: ***"Sakın sen ona kavuşacağından şüphe etme"***. Bu yoruma göre âyet ***Hz. Mûsâ ile karşılaşmayı*** vaat eder ve bu vaat Mi'rac gecesinde yerine gelmiştirTefsîr-i İbn Kesîr 32:23.

MİʻRAC: MÂLİK B. SAʻSAA HADİSİ

Mâlik b. Sa'sa'a رضى الله عنه hadisi, Mi'rac hakkındaki ***en eksiksiz rivayettir***. Resûlullah ﷺ bunu bizzat ashabına gök gök anlatmıştır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3887

حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ ـ رضى الله عنهما ـ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ «بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ ـ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ ـ مُضْطَجِعًا، إِذْ أَتَانِي آتٍ فَقَدَّ ـ قَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فَشَقَّ ـ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ ـ فَقُلْتُ لِلْجَارُودِ وَهْوَ إِلَى جَنْبِي مَا يَعْنِي بِهِ قَالَ مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ، وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مِنْ قَصِّهِ إِلَى شِعْرَتِهِ ـ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي، ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيمَانًا، فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِيَ، ثُمَّ أُوتِيتُ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ». ـ فَقَالَ لَهُ الْجَارُودُ هُوَ الْبُرَاقُ يَا أَبَا حَمْزَةَ قَالَ أَنَسٌ نَعَمْ، يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرْفِهِ ـ «فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ، فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ، فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ، فَإِذَا فِيهَا آدَمُ، فَقَالَ هَذَا أَبُوكَ آدَمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلاَمَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالاِبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفَتَحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ، إِذَا يَحْيَى وَعِيسَى، وَهُمَا ابْنَا الْخَالَةِ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا. فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا، ثُمَّ قَالاَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ، فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفُتِحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يُوسُفُ. قَالَ هَذَا يُوسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ، ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ، ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ، فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ أَوَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفُتِحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ إِلَى

إِدْرِيسَ قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ، فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ، فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قَالَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ، فَإِذَا مُوسَى قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. فَلَمَّا تَجَاوَزْتُ بَكَى، قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ أَبْكِي لأَنَّ غُلامًا بُعِثَ بَعْدِي، يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرُ مَنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي. ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ، فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. قَالَ نَعَمْ. قَالَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ، فَإِذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ هَذَا أَبُوكَ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. قَالَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ السَّلامَ قَالَ مَرْحَبًا بِالابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ رُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى، فَإِذَا نَبِقُهَا مِثْلُ قِلالِ هَجَرَ، وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيَلَةِ قَالَ هَذِهِ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى، وَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ، وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ. فَقُلْتُ مَا هَذَانِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ، فَنَهَرَانِ فِي الْجَنَّةِ، وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنِّيلُ وَالْفُرَاتُ. ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ، ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ، وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ وَإِنَاءٍ مِنْ عَسَلٍ، فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ، فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ أَنْتَ عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ. ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ الصَّلَوَاتُ خَمْسِينَ صَلاةً كُلَّ يَوْمٍ. فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى، فَقَالَ بِمَا أُمِرْتَ قَالَ أُمِرْتُ بِخَمْسِينَ صَلاةً كُلَّ يَوْمٍ. قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لا تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلاةً كُلَّ يَوْمٍ، وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ، وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ، فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لأُمَّتِكَ. فَرَجَعْتُ، فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ، فَرَجَعْتُ فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ،

فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى، فَقَالَ بِمَا أُمِرْتَ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ. قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ، وَإِنِّي قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ، وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ، فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لأُمَّتِكَ. قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ، وَلَكِنْ أَرْضَى وَأُسَلِّمُ ـ قَالَ ـ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَى مُنَادٍ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي».

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'ten, o da Mâlik b. Sa'saa'dan رضى الله عنهما rivayet edildiğine göre Allah'ın Nebisi ﷺ onlara İsrâ gecesini şöyle anlattı: **"Ben Hatîm'de — veya Hicr'de dedi — uzanmış iken birden yanıma biri geldi ve (göğsümü) boğazımın altından karnımın altına kadar yardı. Kalbimi çıkardı; sonra bana imanla dolu altın bir kap getirildi, kalbim yıkanıp dolduruldu ve yerine konuldu. Sonra bana katırdan küçük, eşekten büyük beyaz bir binek getirildi"** — yani adımını gözünün gördüğü en uç noktaya atan Burak. **"Onun üzerine bindirildim; Cebrâil beni götürdü ve dünya semasına ulaştık. Kapının açılmasını istedi. 'Kim o?' diye soruldu. 'Cebrâil' dedi. 'Yanındaki kim?' denildi. 'Muhammed' dedi. 'Ona (davet için) gönderildi mi?' denildi. 'Evet' dedi. 'Ona merhaba! Gelişi ne güzel bir geliştir' denildi. Kapı açıldı, orada Âdem vardı. Cebrâil: 'Bu baban Âdem'dir, ona selâm ver' dedi. Selâm verdim, selâmımı aldı ve: 'Salih oğula ve salih peygambere merhaba!' dedi."** Aynı şekilde ikinci göğe yükselip ***Yahyâ ve Îsâ*** ile (iki teyze oğlu), üçüncü gökte ***Yûsuf*** ile, dördüncü gökte ***İdrîs*** ile, beşinci gökte ***Hârûn*** ile ve altıncı gökte ***Mûsâ*** ile karşılaştı; hepsi: "Salih kardeşe ve salih peygambere merhaba!" dediler. **"Onu geçince Mûsâ ağladı. 'Seni ağlatan nedir?' denildi. 'Benden sonra gönderilen bir gencin ümmetinden cennete girenler, benim ümmetimden girenlerden daha çok olacak, onun için ağlıyorum' dedi."** Yedinci gökte ***İbrâhim*** ile karşılaştı; o da: "Salih oğula ve salih peygambere merhaba!" dedi. **"Sonra bana Sidretü'l-Müntehâ yükseltildi. Meyveleri Hecer küpleri gibi, yaprakları fil kulakları gibiydi. Orada dört nehir vardı: ikisi gizli, ikisi açık. 'Bunlar nedir ey Cebrâil?' dedim. 'Gizli olan ikisi cennetteki iki nehirdir; açık olan ikisi ise Nil ve Fırat'tır' dedi. Sonra bana Beyt-i Ma'mûr yükseltildi. Sonra bana bir kap şarap, bir kap süt ve bir kap bal getirildi. Sütü aldım. Cebrâil: 'Bu, senin ve ümmetinin üzerinde bulunduğu fıtrattır' dedi. Sonra bana her gün elli vakit namaz farz kılındı."** Dönüşte Mûsâ ona şöyle nasihat etti: **"Ümmetin her gün elli vakit namaza güç yetiremez. Allah'a yemin ederim ki ben senden önce insanları denedim ve İsrâiloğulları ile çok uğraştım. Rabbine dön ve ümmetin için hafifletme iste."** Resûlullah defalarca dönüp onar onar azaltıldı, sonra on oldu, sonra da ***her gün beş vakit namaz*** oldu. Mûsâ yine nasihat etti; fakat Resûlullah şöyle buyurdu: **"Rabbimden o kadar istedim ki artık utanıyorum; ama razı oldum ve teslim oldum." "Oradan ayrılınca bir münâdî şöyle seslendi: 'Farzımı yürürlüğe koydum ve kullarımdan (yükü) hafiflettim.'"**

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Hudbah b. Khalid ← Hammam b. Yahya ← Katâde ← Enes b. Mâlik ← Malik b. Sa'sa'ah رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Mi'rac Bâbı, Hadis No. 3887. Müslim de rivayet etmiştir (No. 164). İkinci ile altıncı gök arasındaki kısmın tercümesi, lafızlar tekrar ettiği için özetlenmiştir.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3887

Sahîh-i Buhârî 3887'ye göre (Mâlik b. Sa'saa rivayeti). Şekil şematiktir; gayb âleminin gerçek tasviri değildir.

Şekil 2: Sahîh-i Buhârî 3887'ye göre yedi gökteki peygamberler.

"ONA DAVET GÖNDERİLDİ Mİ?"

Her gökte aynı konuşma tekrarlanır: bekçi ***"Kim o?"*** diye sorar, Cebrâil cevap verir, sonra ***"Ona davet gönderildi mi?"*** diye sorulur. Âlimler ***göklerin kapıları ve bekçileri olduğunu***, Cebrâil bile olsa kimsenin izinsiz giremeyeceğini açıklar. "Ona davet gönderildi mi?" sorusu, meleklerin bunu ***önceden bildiklerini*** gösterir: Resûlullah ﷺ davet edilecekti ve melekler O'nu sevinçle karşıladılar: ***"Merhaba! Ne güzel bir geliş!"***

Ders: ***izin isteme*** ve kendini — yalnızca “ben” diyerek değil — adıyla tanıtma edebini bizzat melekler öğretmiştir. Resûlullah ﷺ birinin kapıyı çalıp “ben, ben” diye cevap vermesinden hoşlanmazdı (Sahîh-i Buhârî 6250).

YEDİ GÖKTEKİ PEYGAMBERLER

Üç sahih rivayet göklerdeki peygamberleri zikreder. Mâlik b. Sa'sa'a ile Enes'in (Sâbit kanalıyla) rivayetleri yedi göğün sıralamasında ***ittifak eder***; Ebû Zer rivayeti ise peygamberlerin çoğunun yerini ***belirtmez***:

Yedi Gökteki Peygamberler: Üç Sahih Rivayetin Karşılaştırması

Gök	Buhârî 3887 (Mâlik b. Sa'sa'a)	Müslim 162 (Enes, Sâbit kanalıyla)	Buhârî 349 (Ebû Zer)
1. Gök	Âdem	Âdem	Âdem
2. Gök	Yahyâ ve Îsâ	Îsâ ve Yahyâ	*belirtilmemiş*
3. Gök	Yûsuf	Yûsuf (güzelliğin yarısı)	*belirtilmemiş*
4. Gök	İdrîs	İdrîs (19:57)	*belirtilmemiş*
5. Gök	Hârûn	Hârûn	*belirtilmemiş*
6. Gök	Mûsâ	Mûsâ	*belirtilmemiş*
7. Gök	İbrâhim; Beyt-i Ma'mûr	İbrâhim, Beyt-i Ma'mûr'a yaslanmış	İbrâhim altıncı gökte

Turuncu: Ebû Zer rivayetindeki farklılık. Gri: râvi yerini belirtmemiştir (Sahîh-i Buhârî 349).

Şekil 3: Üç sahih rivayete göre peygamberlerin yerlerinin karşılaştırması.

İbn Hacer, İbrâhim'i altıncı göğe yerleştiren Ebû Zer rivayetinin ***hıfz bakımından daha az isabetli olduğunu*** açıklar; çünkü râvisi bizzat Ebû Zer'in "yerlerini belirtmediğini" söylemiştir. Daha çok sayıda ve daha ayrıntılı rivayetler İbrâhim'i ***yedinci göğe*** yerleştirir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İKİNCİ GÖK: İKİ TEYZE ÇOCUĞU

İkinci gökte Efendimiz ***Meryem oğlu Îsâ ve Zekeriyyâ oğlu Yahyâ*** عَلَيْهِ السَّلَامُ ile karşılaştı; hadiste onlar ***"iki teyze oğlu"*** olarak anılır. Îsâ'nın annesi Meryem ile Yahyâ'nın annesi kardeş veya kuzendir. Bu iki peygamberin de mucizevi bir doğum hikâyesi vardır (Meryem Sûresi) ve ikisi de İsrâiloğullarına gönderilmiştir.

ÜÇÜNCÜ GÖK: GÜZELLİĞİN YARISI

Hz. Yûsuf'a عَلَيْهِ السَّلَامُ ***"güzelliğin yarısı verilmişti"*** (Müslim 162). Âlimler bunu şöyle açıklar: Yûsuf'a diğer insanlara kıyasla güzellikten çok büyük bir pay verilmişti. Bu güzellik onun için bir imtihan oldu; o da Yûsuf Sûresi'nde anlatıldığı gibi ***iffet*** (namusunu koruma) ile bu imtihanı kazandı.

DÖRDÜNCÜ GÖK: İDRÎS

Hz. İdrîs'i عَلَيْهِ السَّلَامُ anarken Enes, Allah'ın şu sözünü okudu: ***"Biz onu yüce bir yere yükselttik"***. İbn Kesîr, bu âyetin Miʻrac hadisinde olduğu gibi İdrîs'in dördüncü gökteki makamıyla tefsir edildiğini zikrederTefsîr-i İbn Kesîr 19:57.

BEŞİNCİ VE ALTINCI GÖK: HÂRÛN VE MÛSÂ

Beşinci gökte Hz. Mûsâ'nın kardeşi ***Hârûn*** عَلَيْهِ السَّلَامُ; altıncı gökte ***Mûsâ*** عَلَيْهِ السَّلَامُ vardı. Resûlullah ﷺ yanından geçince Mûsâ ***ağladı***. Sebebi sorulunca şöyle dedi: ***"Benden sonra gönderilen bir genç yüzünden ağlıyorum; onun ümmetinden cennete girecek olanlar benim ümmetimden girecek olanlardan daha çoktur"*** (Sahîh-i Buhârî 3887).

Âlimler bu ağlamanın ***kıskançlık olmadığını*** vurgular; çünkü peygamberler bu sıfattan münezzehtir. Bu, isyankâr ümmetine duyduğu ***acımanın*** ve daha büyük sevaba duyduğu ***özlemin*** ağlamasıdır. "Genç" kelimesi ise bir saygı ifadesidir ve gönderildiği sırada Mûsâ'ya göre daha genç olan Resûlullah'ın ﷺ yaşına işaret eder.

YEDİNCİ GÖK: İBRÂHİM VE BEYT-İ MAʻMÛR

Yedinci gökte Hz. İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ ***Beyt-i Maʻmûr'a yaslanmıştı*** (Müslim 162) — göklerdeki bu ibadet evine ***her gün yetmiş bin melek girer*** ve bir daha ona dönmezler. Yeryüzünde Kâbe'yi inşa eden İbrâhim, şimdi gök ehlinin "Kâbe"sine yaslanmaktadır — amelinin tam karşılığı.

KARŞILAMA	SÖYLEYEN
"Hoş geldin salih evlat ve salih peygamber"	Âdem ve İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ — ikisi de atasıdır: Resûlullah ﷺ

KARŞILAMA	SÖYLEYEN
“Hoş geldin salih kardeş ve salih peygamber”	Yahyâ, Îsâ, Yûsuf, İdrîs, Hârûn ve Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ

SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ VE ALTIN PERVANELER

Yedinci gökten sonra Efendimiz ***Sidretü'l-Müntehâ'ya***, yani "en son sınırdaki sidir ağacına" götürüldü. Allah onu Necm Sûresi'nde anar:

NECM SÛRESİ 53:13–18

وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾

And olsun ki o, Cebrail'i sınırın sonunda başka bir inişinde de görmüştür.

عِندَ سِدْرَةِ ٱلْمُنتَهَىٰ ﴿١٤﴾

عِندَهَا جَنَّةُ ٱلْمَأْوَىٰٓ ﴿١٥﴾

Orada Me'va cenneti vardır.

إِذْ يَغْشَى ٱلسِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾

Sidre'yi bürüyen bürüyordu.

مَا زَاغَ ٱلْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾

Gözü oradan ne kaydı ve ne de onu aştı.

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ ءَايَـٰتِ رَبِّهِ ٱلْكُبْرَىٰٓ ﴿١٨﴾

And olsun ki Rabbinin varlığının büyük delillerini gördü.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/53:13-18

Yanında cennet vardır: ***"Orada Me'va cenneti vardır"***. Dolayısıyla Sidretü'l-Müntehâ ***cennet âleminin kapısıdır***Tefsîr-i İbn Kesîr 53:15.

İBN MESʻÛD RİVAYETİ: ALTIN PERVANELER

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 173

وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، ح وَحَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ، وَزُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، جَمِيعًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، - وَأَلْفَاظُهُمْ مُتَقَارِبَةٌ - قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِيٍّ، عَنْ طَلْحَةَ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم انْتُهِيَ بِهِ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَهِيَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ إِلَيْهَا يَنْتَهِي مَا يُعْرَجُ بِهِ مِنَ الأَرْضِ فَيُقْبَضُ مِنْهَا وَإِلَيْهَا يَنْتَهِي مَا يُهْبَطُ بِهِ مِنْ فَوْقِهَا فَيُقْبَضُ مِنْهَا قَالَ { إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى} قَالَ فَرَاشٌ مِنْ ذَهَبٍ. قَالَ فَأُعْطِيَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم ثَلاَثًا أُعْطِيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ وَأُعْطِيَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَغُفِرَ لِمَنْ لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا الْمُقْحِمَاتُ.

TERCÜME:

Abdullah b. Mesʻûd'dan رضى الله عنه şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Resûlullah ﷺ gece yürütüldüğünde altıncı gökte bulunan Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar götürüldü. Yerden yükselen her şey ona varır ve orada alınır; onun üstünden inen her şey de ona varır ve orada alınır."** Sonra {Sidre'yi bürüyen bürüyordu} âyetini okudu ve şöyle dedi: **"(Onu) altından pervaneler (bürüyordu)."** Şöyle devam etti: **"Resûlullah'a ﷺ üç şey verildi: beş vakit namaz verildi, Bakara Sûresi'nin son âyetleri verildi ve ümmetinden Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayanların büyük günahları bağışlandı."**

SENED İmam Müslim'in birkaç senedli rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Bakr b. Abi Şaibah ← Ebû Usamah; ve Muhammed b. ʻAbdillah b. Numair ve Züheyr b. Harb ← ʻAbdullah b. Numair — hepsi ← Malik b. Mighwal ← al-Zubair b. ʻAdi ← Talhah b. Musarrif ← Murrah ← ʻAbdullah b. Masʻud رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbu'l-Îmân, Sidretü'l-Müntehâ'nın Zikri Bâbı, Hadis No. 173.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:173

İbn Mesʻûd رضى الله عنه Allah'ın ***"Sidre'yi bürüyen bürüyordu"*** sözünü ***altın pervaneler*** diye tefsir etmiştir. Diğer rivayetlerde ***bilinmeyen renkler*** (Buhârî 349) ve onu tarif edilemeyecek kadar güzelleştiren ***Allah'ın emri*** (Müslim 162) zikredilirTefsîr-i İbn Kesîr 53:16.

ALTINCI GÖK MÜ, YEDİNCİ GÖK MÜ?

İbn Mesʻûd Sidretü'l-Müntehâ'nın ***altıncı gökte*** olduğunu söyler; Mâlik b. Saʻsaʻa ve Enes hadisleri ise onu ***yedinci gökten sonra*** zikreder. Nevevî ve İbn Hacer ikisini şöyle birleştirir: ***kökü altıncı gökte, büyük kısmı yedinci göktedir***. Dolayısıyla iki rivayet de doğrudur.

NEDEN "EL-MÜNTEHÂ" (EN SON SINIR)?

Bunu bizzat İbn Mesʻûd açıklar: ***yerden yükselen her şey orada son bulur*** ve oradan alınır; ***üstünden inen her şey de orada son bulur*** ve oradan alınır. O, bilinen yaratılmışlar âlemi ile üstündeki — yalnızca Allah'ın bildiği — âlem arasındaki ***sınırdır***.

SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ'NIN ÖZELLİKLERİ	KAYNAKÇA
Yaprakları fil kulakları gibi	Müslim 162; Buhârî 3887
Meyveleri büyük testiler gibi (Hecer testileri)	Müslim 162; Buhârî 3887
Altın pervanelerle bürünmüş	Müslim 173
Bilinmeyen renklerle bürünmüş	Buhârî 349
Hiçbir yaratık güzelliğini tarif edemez	Müslim 162
Kökünden dört nehir çıkar	Buhârî 3887
Yanında Me'vâ cenneti vardır	Necm 53:15

DÖRT NEHİR

Mâlik b. Saʻsaʻa rivayetinde Efendimiz Sidre'nin kökünden çıkan ***dört nehir*** gördü: ***iki bâtın nehir*** ve ***iki zâhir nehir***. Cebrâil açıkladı: bâtın olan ikisi cennetteki nehirlerdir, zâhir olan ikisi ise ***Nil ve Fırat'tır*** (Sahîh-i Buhârî 3887).

Âlimler bunun, bildiğimiz Nil ve Fırat'ın kaynaklarının fiziksel olarak gökte bulunduğu anlamına gelmediğini açıklar. Kastedilen, bu iki nehrin ***mübarek*** olduğu ve ***cennetten bir aslı bulunduğudur***; hakikatini Allah'a havale ederiz. Nasılını sorgulamadan buna iman ederiz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KEVSER NEHRİ

O gece Efendimize gösterilen nimetlerden biri de O'na özel olarak vaat edilen nehirdir. Enes رضى الله عنه şöyle rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4964

حَدَّثَنَا آدَمُ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسٍ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ لَمَّا عُرِجَ بِالنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم إِلَى السَّمَاءِ قَالَ «أَتَيْتُ عَلَى نَهَرٍ حَافَتَاهُ قِبَابُ اللُّؤْلُؤِ مُجَوَّفًا فَقُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ».

TERCÜME:

Enes'ten رضى الله عنه şöyle dediği rivayet edilmiştir: Nebî ﷺ göğe yükseltildiğinde şöyle buyurdu: **"İki kıyısı içi oyuk inciden kubbeler olan bir nehre vardım. 'Bu nedir ey Cebrâil?' diye sordum. 'Bu Kevser'dir' dedi."**

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Adam b. Abi Iyas ← Şaiban ← Katâde ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu't-Tefsîr, Kevser Sûresi, Hadis No. 4964.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:4964

Kur'an'ın en kısa sûresinde zikredilen nehir budur: ***"Doğrusu sana pek çok nimet vermişizdir"***. Resûlullah ﷺ Kevser'in, ***Rabbinin kendisine vaat ettiği bir nehir*** olduğunu, onda çok hayır bulunduğunu ve ümmetinin kıyamet günü başına geleceği bir ***havuz*** olduğunu açıklamıştır (Sahîh-i Müslim 400)Tefsîr-i İbn Kesîr 108:1.

İki kıyısı ***içi oyuk inciden kubbelerdir***. Mi'rac gecesinde Efendimiz, ileride ümmetine su içirecek nehri ***bizzat gördü***. Ders: sünnetine uyarak ve dinde yeni şeyler icat etmeyerek O'nun havuzundan ***içmesine izin verilenlerden*** olmaya çalışalım.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KALEMLERİN SESİ VE İNCİ KUBBELİ CENNET

“Açılan Tavan” bölümündeki Ebû Zer rivayeti iki sahne daha zikreder. Birincisi, Efendimiz yüksek bir yere çıkarıldı ve orada ***kalemlerin cızırtısını işitti***. Nevevî bunların, Levh-i Mahfûz’dan ***Allah’ın takdirini ve vahyini yazan*** meleklerin kalemleri olduğunu açıklar.

İkincisi, Efendimiz ***cennete*** sokuldu: orada ***inciden kubbeler*** vardı ve ***toprağı miskti***. Bu, “hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın kalbinden geçmeyen” nimetlerin küçük bir parçasıdır (Sahîh-i Buhârî 3244).

BAKIR TIRNAKLI GIYBETÇİLER

Miʻrac gecesinde Efendimize ***bazı günahların cezası*** da gösterildi. Sahih kabul edilen bir rivayet gıybet edenleri zikreder:

HADİS — SÜNEN-İ EBÛ DÂVÛD, NO. 4878

حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُصَفَّى، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ، وَأَبُو الْمُغِيرَةِ، قَالاَ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ، قَالَ حَدَّثَنِي رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ، وعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جُبَيْرٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم «لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ وُجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ فَقُلْتُ مَنْ هَؤُلاَءِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَؤُلاَءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ».

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'ten رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Göğe yükseltildiğimde bakırdan tırnakları olan bir topluluğa uğradım; yüzlerini ve göğüslerini tırmalıyorlardı. 'Ey Cebrâil, bunlar kim?' diye sordum. 'Bunlar insanların etini yiyen (gıybet eden) ve onların şereflerine dil uzatanlardır' dedi."**

SENED İmam Ebû Dâvûd'un rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ibn al-Musaffa ← Baqiyyah ve Ebû al-Mughirah ← Safwan b. ʻAmr ← Raşid b. Saʻd ve ʻAbdurrahmân b. Jubair ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Ebû Dâvûd, Sünen-i Ebû Dâvûd, Kitâbu'l-Edeb, Gıybet Bâbı, Hadis No. 4878.

DERECE: SAHİH — Elbânî sahih kabul etmiştir (Sahîhu Süneni Ebî Dâvûd).

Kaynak: https://sunnah.com/abudawud:4878

NEDEN BAKIR TIRNAKLAR?

Bu ceza ***günaha denktir***. Gıybetçi diliyle başkalarının şerefini “tırmalar”; bu yüzden ***kendi yüzünü ve göğsünü tırmalamakla*** cezalandırılır. Kur’an gıybeti ***ölü kardeşinin etini yemek*** olarak tasvir eder (Hucurât 49:12); Cebrâil de bu topluluğu “insanların etini yiyenler” diye tanıtmıştır.

Resûlullah ﷺ gıybetin anlamını şöyle açıkladı: ***“Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır.”***

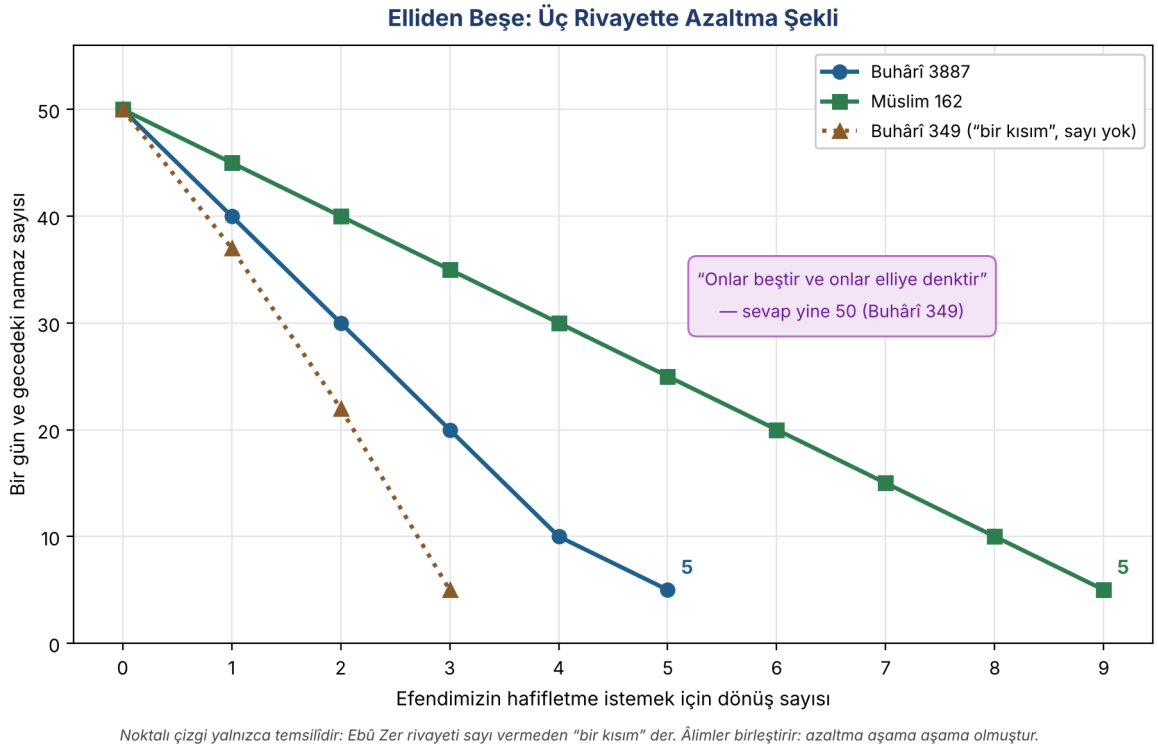
“Söylediğim şey onda varsa?” diye soruldu. Buyurdu ki: ***“Söylediğin onda varsa onu gıybet etmiş olursun; yoksa ona iftira etmiş olursun”*** (Sahîh-i Müslim 2589).

Ders: o gece Efendimize gösterilmek üzere pek çok günah arasından ***dilin günahı*** seçildi. İşlemesi kolay, cezası ağırdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ELLİDEN BEŞE

Miʻrac'ın doruk noktası ***namazın farz kılınmasıdır***. Allah bir gün ve gecede ***elli vakit namaz*** farz kıldı. Dönüş yolunda Hz. Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ Resûlullah'a ﷺ geri dönüp hafifletme istemesini tavsiye etti; çünkü ***"Ben İsrâiloğullarını denedim"*** (Müslim 162). Üç sahih rivayet bu azaltmanın nasıl olduğunu anlatır:

Şekil 4: Üç sahih rivayete göre namazın azaltılma şekli.

RİVAYET	AZALTMA ŞEKLİ VE KAPANIŞ SÖZLERİ
Buhârî 3887 (Mâlik b. Saʻsaʻa)	50 → 40 → 30 → 20 → 10 → 5. Efendimiz: "Razı oldum ve teslim oldum." Nida: "Farzımı yürürlüğe koydum ve kullarıma hafiflettim."
Müslim 162 (Enes)	Beşer beşer, beşe kadar. "Her biri on sayılır; böylece elli eder."
Buhârî 349 (Ebû Zer)	"Bir kısım" bir kısım. "Onlar beştir ve onlar elliye denktir; Benim katımda söz değişmez."

İbn Hacer bunları birleştirir: "beşer beşer" rivayeti en ayrıntılı olanıdır; "onar" rivayeti iki azaltmayı tek seferde zikreder; "bir kısım" rivayeti ise sayı belirtmez. ***Sonuç aynıdır***: elli sevabıyla beş vakit namaz.

NİYET HEDİYESİ: İYİLİK VE KÖTÜLÜK

Enes rivayetinde Allah, beş vakit namazı belirlerken büyük bir lütuf daha ekler:

DURUM	YAZILAN
İyilik yapmaya niyet edip yapmamak	Bir iyilik
İyiliğe niyet edip yapmak	On iyilik
Kötülük yapmaya niyet edip yapmamak	Hiçbir şey
Kötülüğe niyet edip yapmak	Bir kötülük

Ders: beş vakit namaz, diğer ibadetler gibi yeryüzünde Cebrâil aracılığıyla değil, ***doğrudan göklerden bir hediyedir***. ***Kılınması hafif***, ***mizandaki ağırlığı büyüktür***. Resûlullah ﷺ daha fazlasını istemekten utandı — o hâlde geriye kalan beş vakti terk etmek bize mi düşer?

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ'DAN ÜÇ HEDİYE

Sidretü'l-Müntehâ bölümündeki İbn Mesʻûd رضى الله عنه rivayeti ***üç hediye*** haberiyle sona erer. Resûlullah ﷺ bunları ümmeti için getirmiştir:

HEDİYE	AÇIKLAMA
1. Beş vakit namaz	Dinin direği; beş vakit kılınır, sevabı elli vakittir (önceki bölüm).
2. Bakara Sûresi'nin son âyetleri	285–286. âyetler: bütün peygamberlere iman ve güç yetirilemeyecek yük yüklenmemesi için dua.
3. Büyük günahların bağışlanması	Ümmetinden Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayanlar için.

İKİNCİ HEDİYE: BAKARA'NIN SONU

Bu âyetlerin içeriğinden biri şudur: ***"Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler"***. Resûlullah ﷺ buyurmuştur: ***"Kim geceleyin Bakara Sûresi'nin son iki âyetini okursa, bunlar ona yeter"*** (Sahîh-i Buhârî 5009). Âlimler bu âyetlerin Medine'de indiğini, ancak ***faziletlerinin*** Miʻrac gecesinde verildiğini zikrederTefsîr-i İbn Kesîr 2:286.

ÜÇÜNCÜ HEDİYE: TEVHİD EHLİNE ÜMİT

Nevevî "büyük günahların bağışlanması"nın anlamını şöyle açıklar: tevhid ehli ***cehennemde ebedî kalmayacaktır***. Bir kısmı doğrudan bağışlanır; bir kısmı önce arındırılır, sonra cennete konur. Bu, Allah'ın şirki bağışlamayıp bundan başkasını dilediğine bağışlayacağını bildiren âyetiyle uyumludur (Nisâ 4:48).

Ders: bu hediye büyük günahları hafife almak için ***bir izin değildir***; aksine ***tevhidin ne kadar değerli olduğunu*** gösterir. Tevhidi koruyun; çünkü o, diğer bütün hediyelerin anahtarıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RESÛLULLAH ALLAH'I GÖRDÜ MÜ?

Bu soru sahâbe döneminden beri sorulmaktadır. Ebû Zer رضى الله عنه bunu doğrudan Resûlullah'a ﷺ sordu:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 178A

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ قَالَ «نُورٌ أَنَّى أَرَاهُ».

TERCÜME:

Ebû Zer'den رضى الله عنه şöyle dediği rivayet edilmiştir: Resûlullah'a ﷺ "Rabbini gördün mü?" diye sordum.

Buyurdu ki: **"(O) bir nurdur; O'nu nasıl görebilirim?"**

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Bakr b. Abi Şaibah ← Waki' ← Yazid b. Ibrahim ← Katâde ← 'Abdullah b. Şaqiq ← Ebû Dharr رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbu'l-Îmân, Hadis No. 178a.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:178a

Aynı hadisin başka bir rivayetinde Efendimiz şöyle buyurmuştur: ***"Bir nur gördüm"*** (Sahîh-i Müslim 178b). Yani Allah'ın ***perdesi*** olan nur, O'nu görmeye engel olmuştur.

SAHÂBÎLERİN GÖRÜŞLERİ

SAHÂBÎ	GÖRÜŞÜ VE DELİLİ
Âişe رضى الله عنها	“Sana Muhammed’in Rabbini gördüğünü söyleyen yalan söylemiştir” — En‘âm 6:103 ve Şûrâ 42:51’i okumuştur (Buhârî 4855). Necm 53:13’teki görülenin asıl suretindeki Cebrâil olduğunu bizzat Efendimiz açıklamıştır (Müslim 177).
İbn Abbâs رضى الله عنهما	“O’nu kalbiyle iki kez gördü” (Müslim 176).
Ebû Zer رضى الله عنه	“(O) bir nurdur, O’nu nasıl görebilirim?” ve “Bir nur gördüm” (Müslim 178).

Âişe, Allah’ın şu sözünü delil getirmiştir: ***“Gözler O'nu görmez”***. Âlimler bu âyetin dünyada ***kuşatıcı bir görmeyi*** nefyettiğini, âhirette Allah’ı görmenin ise sahih delillerle sabit olduğunu açıklarTefsîr-i İbn Kesîr 6:103.

RİVAYETLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ

İbn Teymiyye, İbnü’l-Kayyim ve İbn Hacer, Efendimizin Allah’ı ***baş gözüyle*** gördüğünü ***açıkça söyleyen hiçbir sahâbî bulunmadığını*** açıklar. İbn Abbâs’ın genel ifadeli rivayeti, yine onun ***“kalbiyle”*** kaydını taşıyan rivayetiyle açıklanır. Böylece bu görüşler birleştirilebilir: Efendimiz o gece ***Allah’ı gözle görmedi***; ancak O’nu ***kalbiyle*** gördü ve O’nun perdesi olan ***nuru*** gördü.

Ders: gaybî konularda ***delilin durduğu yerde dururuz***. Sahâbîler tam bir edeple farklı görüşler ileri sürmüş ve her biri delile sarılmıştır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İMTİHAN SABAHI

Ertesi sabah Resûlullah ﷺ yolculuğunu Mekke halkına anlattı. Kureyş ***yalanladı*** ve alay etti. Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما şöyle rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3886

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ ـ رضى الله عنهما ـ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ «لَمَّا كَذَّبَنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ، فَجَلَا اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ، فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ».

TERCÜME:

Câbir b. Abdillah'tan رضى الله عنهما rivayet edildiğine göre o, Resûlullah'ı ﷺ şöyle buyururken işitmiştir:

"Kureyş beni yalanlayınca Hicr'de durdum; Allah bana Beytülmakdis'i gösterdi, ben de ona bakarak onlara alametlerini anlatmaya başladım."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Bukair ← al-Laith ← 'Ugail ← Ibn Şihab ← Ebû Salamah b. 'Abdurrahmân ← Jabir b. 'Abdillah رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, İsrâ Hadisi Bâbı, Hadis No. 3886. Müslim de rivayet etmiştir (No. 170).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3886

Sahîh-i Müslim 172'deki Ebû Hüreyre hadisi, Kureyş'in ***Efendimizin dikkatle bakmadığı Beytülmakdis ayrıntılarını*** sorduğunu, bu yüzden Efendimizin ***çok sıkıldığını*** ekler. Bunun üzerine Allah Beytülmakdis'i O'nun önüne kaldırdı ve her soru doğru olarak cevaplandı.

SİYER NOTU: EBÛ BEKİR: "EĞER O SÖYLEDİYSE DOĞRUDUR"

Hâkim'in Âişe'den رضى الله عنها rivayetine göre müşrikler Ebû Bekir'e gelip: "Arkadaşın dün gece Beytülmakdis'e götürüldüğünü iddia ediyor" dediler. Ebû Bekir: "O böyle mi söyledi?" diye sordu. "Evet" dediler. Şöyle dedi: ***"Eğer o söylediyse doğrudur. Ben onu bundan daha uzak bir şeyde — sabah akşam gökten gelen haberde — tasdik ediyorum."*** Bu yüzden ona ***es-Sıddîk*** lakabı verildi.

Bu rivayeti Elbânî es-Silsiletü's-Sahîha'da (No. 306) sahih kabul etmiştir.

KAYNAK:
Hâkim, el-Müstedrek; Elbânî, es-Silsiletü's-Sahîha.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SİYER NOTU: YOLDAKİ KERVANLAR

İbn İshâk rivayeti de dahil bazı siyer kitapları, Efendimizin Kureyş'e yolda rastladığı ***kervanları*** — kaybolan bir deveyi ve varış zamanlarını — haber verdiğini ve hepsinin doğru çıktığını zikreder. Bu rivayetler ***sahih derecesine ulaşmaz***; sahih olan, Beytülmakdis'in O'na gösterilmesidir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye.

Ders: İsrâ ve Miʻrac bir ***iman imtihanıdır*** (İsrâ 17:60). Kimi Ebû Bekir gibi imanını artırdı, kimi inkârını. Müminin ölçüsü, aklı nasılını kavrayamasa bile ***Resûlullah'ı*** ﷺ tasdik etmektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İHTİLAFLI HİKÂYELER

Bu bölüm ***meşhur olan*** ve hadis kitaplarında geçen, ancak ***âlimlerin senedini farklı değerlendirdiği*** hikâyeleri bir araya getirir. Bu tür hikâyeler ***durumu belirtilerek*** anlatılabilir; ancak sahih hadis gibi kesin kabul edilmez.

SİYER NOTU: 1. MÂŞİTA'NIN GÜZEL KOKUSU

İbn Abbâs'tan ***Müsned-i Ahmed'de*** rivayet edildiğine göre İsrâ gecesinde Efendimiz ***çok güzel bir koku*** aldı. Cebrâil bunun Firavun'un kızının saçlarını tarayan ***Mâşita'nın*** ve çocuklarının kokusu olduğunu açıkladı. Tarağı düşünce "Bismillah" demiş, Firavun da onu ve çocuklarını kızdırılmış bakır bir kazana attırarak cezalandırmıştı.

Değerlendirme: İbn Hibbân ve Hâkim sahih saymıştır; İbn Kesîr senedinin "bir sakıncası olmadığını" söylemiştir; Elbânî ise râvisi Atâ b. es-Sâib'in hafızası karıştığı için ***zayıf*** saymıştır. ***İhtilaflıdır.***

KAYNAK:
İbn Kesîr, Tefsîr 17:1. https://tafsir.app/ibn-katheer/17/1

SİYER NOTU: 2. TAYYİBE'DE, SÎNÂ DAĞI'NDA VE BEYTÜLAHM'DA NAMAZ

Enes'in ***Sünen-i Nesâî 450'deki*** rivayetinde Cebrâil, Beytülmakdis'e varmadan önce Efendimize inip ***Tayyibe'de*** (Medine, "hicret yurdun"), Allah'ın Mûsâ ile konuştuğu ***Sînâ Dağı'nda*** ve Îsâ'nın doğduğu ***Beytülahm'da*** namaz kılmasını söyler.

Değerlendirme: Dârüsselâm ***hasen*** saymıştır; Elbânî ise ***münker*** (daha güçlü rivayetlere aykırı) saymıştır. ***İhtilaflıdır.***

KAYNAK:
Sünen-i Nesâî 450. https://sunnah.com/nasai:450

SİYER NOTU: 3. İBRÂHİM'İN SELAMI VE CENNETİN FİDANLARI

İbn Mesʻûd'un rivayetine göre Efendimiz şöyle buyurdu: "İsrâ gecesinde İbrâhim'le karşılaştım. Bana dedi ki: ***Ey Muhammed, ümmetine benden selam söyle***; onlara cennetin toprağının güzel, suyunun tatlı olduğunu ve onun düz bir ova olduğunu haber ver; ***onun fidanları Sübhânallah, velhamdülillah, ve lâ ilâhe illallah, vallâhu ekber'dir***" (Sünen-i Tirmizî 3462).

Değerlendirme: Tirmizî ***hasen garîb*** demiştir; Elbânî destekleyici rivayetler sebebiyle ***hasen*** saymıştır; Dârüsselâm ise senedini ***zayıf*** saymıştır. Anlamı, zikrin faziletine dair sahih hadislerle desteklenmektedir.

KAYNAK:
Sünen-i Tirmizî 3462. https://sunnah.com/tirmidhi:3462

SİYER NOTU: 4. MELEKLERİN TAVSİYESİ: HACAMAT

Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "İsrâ gecesinde yanından geçtiğim her melek topluluğu bana mutlaka şöyle dedi: ***Ey Muhammed, ümmetine hacamat olmalarını emret***" (Sünen-i Tirmizî 2052; Sünen-i İbn Mâce 3477).

Değerlendirme: Elbânî çok sayıda tarikinden dolayı ***sahih*** saymıştır; Dârüsselâm bu senedleri ***zayıf*** saymıştır. ***İhtilaflıdır.*** Hacamatın fazileti ise Sahîh-i Buhârî 5696'da sabittir.

KAYNAK:

Sünen-i Tirmizî 2052. https://sunnah.com/tirmidhi:2052
Sünen-i İbn Mâce 3477. https://sunnah.com/ibnmajah:3477

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZAYIF VE ASILSIZ HİKÂYELER

Bu bölümdeki hikâyeler İsrâ ve Miʻrac hakkındaki vaazlarda ve popüler kitaplarda sıkça anlatılır. Ancak ***senedleri zayıftır veya hiç senedleri yoktur***. Burada ***uyarı*** amacıyla zikredilmiştir; Nebî'nin ﷺ sözü olarak yeniden anlatılmak için değil.

UZUN AZAP HİKÂYELERİ

Azap gören topluluklarla ilgili, ***başları taşla ezilenler*** ve ***kokmuş et yiyenler*** hakkındaki hikâyeler büyük ölçüde ***Ebû Caʻfer er-Râzî'nin Rebîʻ b. Enes'ten*** naklettiği uzun bir rivayete dayanır. İbn Kesîr bunu 17:1'in tefsirinde zikreder ve bazı lafızlarının ***garip ve çok münker (garâbe ve nekâre şedîde)*** olduğunu açıklar; Ebû Caʻfer er-Râzî'nin hafızası zayıf kabul edilmiştir, Elbânî de bu rivayeti ***münker*** saymıştır. İçi yılanlarla dolu ***karnı ev kadar büyük*** faiz yiyenlerin hikâyesi de (Sünen-i İbn Mâce 2273) ***zayıf*** kabul edilmiştir.

SİYER NOTU: KARIŞTIRMAYIN: SEMURE'NİN SAHİH RÜYASI

Sahih olan bazı azap sahneleri aslında ***Resûlullah'ın*** ﷺ, Semure b. Cündeb'in rivayet ettiği rüya hadisinden gelir (Sahîh-i Buhârî 1386); ***Miʻrac gecesinden değil***. Bunlar arasında: Kur'an'ı terk eden ve farz namazı uyuyarak geçiren, başı taşla ezilen adam; fırın gibi bir çukurdaki zina edenler; kan nehrinde yüzen faiz yiyenler ve yanakları yırtılan yalancı vardır.

Peygamberlerin rüyası vahiydir, dolayısıyla içeriği doğrudur — ancak ***onu Miʻrac gecesine nispet etmek isabetli değildir***.

KAYNAK:
Sahîh-i Buhârî 1386. https://sunnah.com/bukhari:1386

ASILSIZ HİKÂYELER

MEŞHUR HİKÂYE	DEĞERLENDİRME
Resûlullah'ın ﷺ Arş'a nalınlarıyla çıktığı ve Arş'ın bununla şereflendiği	Asılsızdır; hadis âlimleri bâtıl olduğunu vurgulamıştır.
Cebrâil'in Sidre'de durup "Biraz daha ilerlesem yanarım" dediği	Sahih bir senedi yoktur; muteber hadis kitaplarında yer almaz.
Teşehhüd (et-tahiyyât) lafızlarının Miʻrac gecesinde Allah, Resûl ve melekler arasındaki bir konuşmadan geldiği	Asılsızdır. İbn Mesʻûd, Efendimizin teşehhüdü, sahâbîlerin söylediği "Allah'a selam olsun" sözünün yerine öğrettiğini rivayet eder (Buhârî 831).
Burak'ın kadın yüzlü kanatlı bir at olduğu	Asılsızdır; sahih rivayetler yalnızca eşek ile katır arası beyaz bir binekten söz eder.
27 Recep gecesine özel namaz, oruç veya dua	Sahih bir delil yoktur. İbn Hacer, Recep'in özel bir faziletine dair sahih hadis bulunmadığını açıklayan müstakil bir kitap (Tebyînü'l-Aceb) yazmıştır.

Ders: İsrâ ve Miʻrac'a dair sahih hikâyeler ***zaten yeterince hayranlık vericidir***. Resûlullah'a ﷺ olan sevgimizi artırmak için uydurma hikâyelere ihtiyacımız yoktur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HER HİKÂYENİN DURUMU: ÖZET

Aşağıdaki şema ve tablo, bu e-kitapta ele alınan ***her hikâyenin durumunu*** özetler; böylece ders verirken veya vaaz ederken kolayca başvurulabilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İsrâ ve Mi'rac Hikâyelerinin Durumu

Sahih (13)

- Göğsün yarılması ve Zemzem
- Burak
- Peygamberlere imamlık
- Süt ve şarap
- Kabrinde namaz kılan Mûsâ
- Yedi gökteki peygamberler
- Sidretü'l-Müntehâ
- Kevser ve inci cennet
- Kalem sesi
- Elliden beşe
- Üç hediye
- Bakır tırnaklar (gıybetçiler)
- Beytülmakdis'in gösterilmesi

İhtilaflı (4)

- Mâşita'nın güzel kokusu
- Tayyibe, Sînâ ve Beytülahm'da namaz
- İbrâhim'in selamı ve cennetin fidanları
- Hacamat tavsiyesi

Zayıf (1)

- Uzun azap hikâyesi (Ebû Ca'fer er-Râzî rivayeti)

Asılsız / uydurma (5)

- Arş üzerinde Nebî'nin nalınları
- Cebrâil'in yanma korkusu
- Tahiyyât konuşması
- İnsan yüzlü kanatlı Burak
- 27 Recep'e özel ameller

Değerlendirme hadis kitaplarına ve âlimlerin görüşlerine dayanır (ilgili bölümlere bakınız).

Şekil 5: İsrâ ve Mi'rac hikâyelerinin durumu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HİKÂYE	DURUMU VE KAYNAĞI
Açılan tavan, göğsün yarılması, Zemzem	Sahih — Buhârî 349, 3887
Burak ve peygamberlerin halkası	Sahih — Müslim 162
Kabrinde namaz kılan Mûsâ	Sahih — Müslim 2375
Süt ile şarap arasında seçim	Sahih — Buhârî 3394; Müslim 162
Peygamberlere imamlık; Mâlik'in selamı	Sahih — Müslim 172
Peygamberlerin görünüşü; Mâlik ve Deccâl	Sahih — Buhârî 3239, 3394
Yedi gökteki peygamberler	Sahih — Buhârî 3887; Müslim 162
Sidretü'l-Müntehâ, altın pervaneler	Sahih — Necm 53:14–16; Müslim 173
Beyt-i Maʻmûr ve dört nehir	Sahih — Buhârî 3887
Kevser nehri	Sahih — Buhârî 4964
Kalem sesi; inci cennet	Sahih — Buhârî 349
Bakır tırnaklı gıybetçiler	Sahih (Elbânî) — Ebû Dâvûd 4878
Elliden beşe; iyilik niyeti	Sahih — Buhârî 3887, 349; Müslim 162
Üç hediye	Sahih — Müslim 173
"Nurdur, O'nu nasıl görebilirim?"	Sahih — Müslim 178
Beytülmakdis'in gösterilmesi	Sahih — Buhârî 3886; Müslim 172
Ebû Bekir es-Sıddîk'ın tasdiki	Sahih (Elbânî)
Mâşita; Tayyibe ve Sînâ'da namaz; İbrâhim'in selamı; hacamat	İhtilaflı — bk. 19. bölüm
Uzun azap hikâyeleri; ev gibi karın	Zayıf — Ebû Caʻfer er-Râzî rivayeti; İbn Mâce 2273
Arş'ta nalınlar; Cebrâil'in yanması; tahiyyât konuşması; kanatlı Burak; 27 Recep amelleri	Asılsız

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DİĞER POPÜLER HİKÂYELER: SAHİH, YANLIŞ YERE KONMUŞ VEYA SENETSİZ

«İhtilaflı Hikâyeler» ve «Zayıf ve Asılsız Hikâyeler» bölümleri en sık anlatılan hikâyeleri ele aldı. Bu bölüm toplumumuzda sıkça duyulan başka hikâyeleri ekler. Bunlar üç türe ayrılır: aslında sahih olduğu hâlde az bilinen hikâyeler, sahih olduğu hâlde Mi'rac gecesine ***yanlış yerleştirilen*** hikâyeler ve hiç ***senedi olmayan*** hikâyeler.

DEĞERLENDİRME TABLOSU

SIKÇA DUYULAN HİKÂYE	DURUMU	KISA AÇIKLAMA
Burak'ın göz alabildiğine uzanan adımı	Sahih	Enes hadisinde geçer: Burak ayağını gözünün ulaştığı yere basar (Sahîh-i Müslim 162). Pek çok kişi bunun hikâyeye sonradan eklendiğini sanır; oysa sahihtir.
Üç kap: süt, şarap ve bal	Sahih	İki kap (süt ve şarap) rivayetinin yanında Mâlik b. Sa'sa'a rivayeti bal da dahil üç kaptan söz eder; Efendimiz sütü seçmiştir (Sahîh-i Buhârî 3887). Her iki rivayet de sahihtir.
Mi'rac gecesinde görüldüğü söylenen, ayakları yerde, boynu Arş'ın altında olan horoz	Hadisi sahih kabul edilmiş, ancak yanlış yere konmuştur	Bu horozla ilgili hadisi Taberânî ve başkaları rivayet etmiş, Elbânî de senedini sahih saymıştır. Ancak hadis İsrâ veya Mi'rac gecesinden söz etmez. Onu Mi'rac gecesinde görülmüş bir şey olarak anlatmak isabetli değildir.
Hz. Ali ile Fâtıma'ya anlatıldığı söylenen, azap gören altı grup kadın (saçlarından asılmak vb.)	Senetsiz	İbn Hacer el-Heytemî'nin ez-Zevâcir adlı kitabında senetsiz olarak nakledilmiştir. Hadis âlimleri bunun doğrulanamayacağını ve Nebî'nin ﷺ sözü olarak aktarılmaya uygun olmadığını belirtir. Böyle abartılı azap tasvirleri uydurma rivayetlerin özelliğidir.

Kaynak: Sahih Muslim 162; Sahih al-Bukhari 3887; The Albaani Site, "A Rooster Whose Neck is Under the Throne of Allaah"; al-Durar al-Saniyyah (dorar.net), hadith ayam jantan; HadithAnswers, "The different punishments for the women of Jahannam".

SİYER NOTU: "YANLIŞ YERE KOYMAK" NEDEN BİR HATADIR?

Bir hadis sahih olabilir; ancak rivayetinde zikredilmeyen bir olaya yerleştirildiğinde isabetsiz hâle gelir. Örneğin yukarıdaki horoz hadisi ve «Zayıf ve Asılsız Hikâyeler» bölümünde ele alınan Semure b. Cündeb'in rüya hadisi.

Kural basittir: bir şeyi "Mi'rac gecesinde" diye anlatırken rivayetin kendisinin İsrâ veya Mi'rac gecesini zikrettiğinden emin olun. Zikretmiyorsa o hadisi gerçek bağlamında anlatın.

BİR HİKÂYE NASIL KONTROL EDİLİR?

Dikkatli olmak için hadis uzmanı olmaya gerek yoktur. Birkaç basit adım yeterlidir:

1. ***Kaynağını sorun.*** Sahih bir hikâye genellikle Sahîh-i Buhârî veya Sahîh-i Müslim gibi bilinen bir hadis kitabına, numarasıyla birlikte dayandırılabilir.

2. ***Güvenilir sitelerde kontrol edin.*** sunnah.com gibi siteler hadisin metnini ve derecesine dair değerlendirmeyi gösterir.

3. ***Aşırı ayrıntıya karşı dikkatli olun.*** Büyük rakamlarla, çok korkunç azaplarla veya küçük amellere olağanüstü mükâfatlarla dolu hikâyeler çoğu zaman uydurma rivayetin işaretidir.

4. ***Ehline sorun.*** Şüpheye düşerseniz, hadis değerlendirmesinde titizliğiyle bilinen bir hocaya sorun.

DERS

Bir hikâyenin doğruluğu ne kadar ilgi çekici olduğuyla değil, kaynağının gücüyle ölçülür. Resûlullah'a ﷺ bir şey nispet ederken dikkatli olmak O'nu sevmenin bir parçasıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSRÂ VE MİʻRAC GECESİNİN ZAMAN ÇİZELGESİ

Önceki bölümler hikâyeleri tek tek ele aldı. Bu bölüm onları, Efendimizin Mekke'de uzandığı andan imtihan sabahına kadar tek bir zaman çizelgesinde sıralar. Bu sıralama sahih hadislere dayanır. Rivayetlerin sırası farklı olduğunda bu durum tablonun altındaki notta belirtilmiştir.

OLAYLAR TABLOSU

NO.	OLAY	KAYNAK
1	Efendimiz Hatîm'de (başka bir rivayette evde) uzanıyordu; tavan açıldı ve Cebrâil indi.	Sahîh-i Buhârî 349, 3887
2	Efendimizin göğsü yarıldı, Zemzem suyuyla yıkandı, sonra hikmet ve imanla dolduruldu.	Sahîh-i Buhârî 349, 3887
3	Burak getirildi; adımı göz alabildiğinedir.	Sahîh-i Müslim 162
4	Efendimiz, kırmızı kum tepesinde kabrinde namaz kılan Hz. Mûsâ'nın عَلَيْهِ السَّلَامُ yanından geçti.	Sahîh-i Müslim 2375
5	Beytülmakdis'e varış; Burak, peygamberlerin bineklerini bağladığı halkaya bağlandı; Efendimiz iki rekât namaz kıldı.	Sahîh-i Müslim 162
6	İçecek kapları sunuldu; Efendimiz sütü seçti, Cebrâil de O'nun fıtratı seçtiğini söyledi.	Sahîh-i Müslim 162; Sahîh-i Buhârî 3394, 3887
7	Dünya semasına Mi'rac: Cebrâil kapının açılmasını istedi; Hz. Âdem عَلَيْهِ السَّلَامُ ile karşılaşma.	Sahîh-i Buhârî 3887
8	İkinci gökten yedinci göğe: Yahyâ ve Îsâ, Yûsuf, İdrîs, Hârûn, Mûsâ ve İbrâhim عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.	Sahîh-i Buhârî 3887
9	Beyt-i Ma'mûr gösterildi; oraya her gün 70.000 melek girer ve bir daha dönmez.	Sahîh-i Buhârî 3887
10	Sidretü'l-Müntehâ'yı bürüyen bürüdü; kökünden dört nehir akar.	Sahîh-i Buhârî 3887; Sahîh-i Müslim 173; Necm 53:14–16
11	Efendimiz kaderi yazan kalemlerin sesini işitti.	Sahîh-i Buhârî 349
12	Elli vakit namaz farz kılındı; Efendimiz Hz. Mûsâ'nın tavsiyesiyle gidip geldi ve namaz beşe indi.	Sahîh-i Buhârî 349, 3887; Sahîh-i Müslim 162
13	Üç hediye: beş vakit namaz, Bakara Sûresi'nin son âyetleri ve Allah'a ortak koşmayan ümmet için büyük günahların bağışlanması.	Sahîh-i Müslim 173
14	Efendimiz cennete sokuldu ve inciden kubbeleri gördü.	Sahîh-i Buhârî 349
15	Efendimiz aynı gece Mekke'ye döndü.	Sahîh-i Buhârî 3886
16	Sabah: Kureyş yalanladı; Allah Beytülmakdis'i Hicr'de Efendimize gösterdi, böylece O her soruyu cevaplayabildi.	Sahîh-i Buhârî 3886; Sahîh-i Müslim 172

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

Kaynak: Sahih al-Bukhari 349; Sahih al-Bukhari 3887; Sahih al-Bukhari 3886; Sahih Muslim 162; Sahih Muslim 173; Sahih Muslim 2375.

SİYER NOTU: RİVAYETLERİN SIRASI FARKLI OLDUĞUNDA

Sahih rivayetler olayları her zaman aynı sırayla zikretmez. Örneğin bazı rivayetler içecek kaplarının sunulmasının Beytülmakdis'te olduğunu, bazıları ise gökte olduğunu söyler. Aynı şekilde âlimler, Efendimizin peygamberlere göğe yükselmeden önce mi yoksa indikten sonra mı imam olduğu konusunda ihtilaf etmiştir.

Fethu'l-Bârî'de İbn Hacer el-Askalânî gibi âlimler bu rivayetleri birleştirmeye çalışmıştır. Sıralamadaki farklılık olayların doğruluğunu etkilemez; çünkü her râvi hatırladığı kısmı anlatmıştır. Yukarıdaki tablo en meşhur sıralamayı takip eder.

DERS

Tek bir gecede Efendimize geçmiş (peygamberler), şimdi (göklerin âlemi) ve gelecek (cennet ve kader) gösterildi. Ancak dönüşte getirdiği hediye her gün uygulayabileceğimiz bir şeydir: beş vakit namaz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

AİLE VE ÖĞRETMENLER İÇİN DERSLER

İsrâ ve Miʻrac, Müslüman çocukların duyduğu ilk hikâyelerden biridir. Bu yüzden nasıl anlatıldığı çok önemlidir. Bu bölüm anne babalara, öğretmenlere ve vaizlere, bu hikâyenin doğru, ilgi çekici ve dinleyicinin yaşına uygun biçimde öğretilmesi için kısa bir rehber sunar.

YEDİ İLKE

1. ***Kur'an'la başlayın.*** İsrâ Sûresi'nin ilk âyetini (17:1) okuyun ve anlamını sade bir dille açıklayın.

2. ***Sahih olanı seçin.*** Yalnızca sahih hadislerde geçenleri anlatın. Bu e-kitaptaki «Her Hikâyenin Durumu: Özet» tablosu rehber olarak kullanılabilir.

3. ***Namaz hediyesini öne çıkarın.*** Çocuklar için ana mesaj şudur: namaz, Allah'ın göklerde doğrudan Resûlullah'a ﷺ verdiği özel bir hediyedir.

4. ***Korkutmayın.*** Senetsiz azap hikâyelerinden kaçının. Çocukların Allah'ı yalnızca korkuyla değil, sevgi ve ümitle tanıması gerekir.

5. ***Gerçek ile tasviri ayırın.*** Resûlullah'ın ﷺ ve peygamberlerin yüzünü çizmeyin veya tasvir etmeyin. Yardımcı materyal olarak harita, zaman çizelgesi ve mekân resimleri kullanın.

6. ***Ebû Bekir'in tavrını öğretin.*** Efendimizi hemen tasdik eden Ebû Bekir es-Sıddîk'ın رضى الله عنه hikâyesi, doğru habere yakîn duymanın anlamını öğretir.

7. ***Bilmediğinizde dürüst olun.*** Çocuk rivayette geçmeyen bir şey sorarsa şöyle deyin: "Allah daha iyi bilir; Resûlullah ﷺ bunu anlatmadı."

YAŞ GRUPLARINA GÖRE ÖNERİLER

DÖNEM	ODAK	ÖNERİLEN ETKİNLİK
Çocuklar (5–7 yaş)	Mekke'den Beytülmakdis'e gece yolculuğu; beş vakit namaz hediyesi.	Kâbe ve Mescid-i Aksâ resimleriyle anlatmak; beş vakit namazı parmakla sayarak söylemek.
Çocuklar (8–12 yaş)	Olayların sırası; yedi gökteki peygamberler; elliden beşe; Ebû Bekir'in tavrı.	«İsrâ ve Miʻrac Gecesinin Zaman Çizelgesi» bölümüne dayanarak kendi zaman çizelgesini çizmek; her gökteki peygamberlerin isimleriyle bilgi yarışması.
Gençler (13 yaş ve üstü)	Rivayetleri değerlendirme yöntemi; sahih, zayıf ve uydurma hikâyeler arasındaki fark; mucize ve iman.	Popüler bir hikâyeyi sunnah.com'da kontrol etmek; «Diğer Popüler Hikâyeler» bölümü üzerine grup tartışması.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DÖNEM	ODAK	ÖNERİLEN ETKİNLİK
Yetişkinler ve vaizler	Kaynak doğruluğu; hadis aktarma edebi; delili olmayan amellerden kaçınmak.	Her hikâyenin kaynağını ve derecesini belirten vaaz notları hazırlamak.

ANLATMADAN ÖNCE KONTROL LİSTESİ

☐ Anlatılacak her hikâyenin bir kaynağı var mı?

☐ Zayıf bir hikâye anılıyorsa, durumu belirtiliyor mu?

☐ Arş'taki nalınlar veya kadın yüzlü Burak gibi uydurma hikâyelerden uzak duruluyor mu?

☐ Ana mesaj, yani namaz, açıkça veriliyor mu?

☐ Resûlullah'ı ﷺ ve peygamberleri tasvir eden resim veya canlandırma olmadığından emin misiniz?

DERS

Sahih hikâyeyi ilgi çekici bir şekilde öğretmek bir emanettir. İsrâ ve Mi'rac'ı doğru öğrenen çocuklar, namaz sevgisiyle ve haberler karşısında dikkatli bir tavırla büyür.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SIKÇA SORULAN SORULAR

İsrâ'nın tarihi, beden ve ruh, Allah'ı görme ve 27 Recep gecesiyle ilgili sorular Seri 6 «İsrâ ve Mi'rac»'ta cevaplandı. Aşağıdaki sorular, bu özel sayıdaki hikâyeler açısından onu tamamlar.

1. İSRÂ VE MİʻRAC VESİLESİYLE TOPLANTI DÜZENLENEBİLİR Mİ?

O geceye özel meşru kılınmış bir ibadet yoktur; tarihi de ihtilaflıdır. Bazı âlimler, delili olmayan özel bir inanç veya amelle birlikte olmadığı sürece bu hikâyeyi sahih kaynaklarla anlatan ilim meclislerine izin verir. Diğer bazı âlimler ise kutlamanın kendisini meşru görmez. Üzerinde ittifak edilen şudur: özel bir ibadet icat etmeyin ve sahih olmayan hikâyeleri anlatmayın.

2. CEBRÂİL NEDEN HER GÖK KAPISINDA İZİN İSTEDİ?

Mâlik b. Sa'sa'a hadisinde her göğün bekçisi sorar: Kim? Cebrâil cevap verir. Yanındaki kim? Muhammed. Ona davet gönderildi mi? Evet (Sahîh-i Buhârî 3887). Bu, göklerin kapıları ve bekçileri olduğunu gösterir; izin isteme ve kendini tanıtma edebini öğretir.

3. HZ. MÛSÂ عَلَيْهِ السَّلَامُ NEDEN AĞLADI?

Aynı hadiste Hz. Mûsâ, kendisinden sonra gönderilen bir gencin ümmetinden cennete girecek olanların kendi ümmetinden daha çok olacağı için ağlamıştır (Sahîh-i Buhârî 3887). Âlimler bunun, ümmetine duyduğu sevgiden ve gıpta, yani başkasındaki iyiliğin benzerini isteme duygusundan kaynaklanan bir ağlama olduğunu, kıskançlık olmadığını açıklar.

4. BEYT-İ MA'MÛR NEDİR?

Yedinci gökte bulunan, her gün 70.000 meleğin girdiği ve bir daha ona dönmediği bir ibadet evidir (Sahîh-i Buhârî 3887). Allah'a ibadet eden meleklerin ne kadar çok olduğunu gösterir.

5. ZAYIF HADİSLER VAAZDA ANLATILABİLİR Mİ?

Âlimler zayıf hadis ile uydurma hadisi birbirinden ayırır. Uydurma hadis, uydurma olduğunu açıklamak dışında asla anlatılamaz. Zayıf hadisi ise bazı âlimler, amele teşvik konularında şu şartlarla kabul eder: zaafı ağır olmamalı, içeriği sahih delillere uygun olmalı ve Nebî'nin ﷺ sözü olduğuna kesin olarak inanılmamalıdır. Diğer bazı âlimler ise hiç kabul etmez. En güvenli yol, her anlatışta durumunu belirtmektir.

6. İSRÂ'YA BİLİM AÇISINDAN İTİRAZ EDENLERE NASIL CEVAP VERİLİR?

İsrâ ve Mi'rac bir mucizedir; yani Allah'ın Resûlü için yaptığı olağanüstü bir olaydır. Kureyş'in kendisinin de onu imkânsız saydığı gibi, olağan tabiat kanunlarına tabi değildir. Delili olmayan "bilimsel" açıklamalar icat etmemize gerek yoktur. Sahih olana iman etmemiz ve Allah'ın her şeye kadir olduğunu takdir etmemiz yeterlidir.

7. ÜÇÜNCÜ HEDİYE, YANİ BÜYÜK GÜNAHLARIN BAĞIŞLANMASI NE DEMEKTİR?

Üçüncü hediye, Efendimizin ümmetinden Allah'a ortak koşmayanların büyük günahlarının bağışlanmasıdır (Sahîh-i Müslim 173). Âlimler bunun Allah'ın dilemesine bağlı olduğunu açıklar: O, dilediğini bağışlar. Bu ümit verir, ancak günahı hafife almak için bir izin değildir.

8. EFENDİMİZ O GECE CENNETİ VE CEHENNEMİ GÖRDÜ MÜ?

Evet. Efendimiz cennete sokuldu ve inciden kubbeleri gördü (Sahîh-i Buhârî 349); cehennemin bekçisi Mâlik'i de gördü (Sahîh-i Buhârî 3239). Sahih rivayetlerde bulunmayan başka ayrıntılar eklemeye gerek yoktur.

9. BU ÖZEL SAYI NEDEN SAHİH VE ZAYIF HİKÂYELERİ BİRBİRİNDEN AYIRIYOR?

Okuyucu doğru hikâyelerin tadına güvenle varabilsin ve kaçınılması gereken hikâyeleri tanıyabilsin diye. Pek çok kişi meclislerde duyduğu bütün İsrâ ve Mi'rac hikâyelerinin sahih olduğunu sanır; oysa bir kısmının hiçbir kaynağı yoktur.

10. BUGÜN İSRÂ VE MİʻRAC'I YAŞAMANIN EN İYİ YOLU NEDİR?

O gecenin hediyesi olan beş vakit namazı korumak; Bakara Sûresi'nin son âyetlerini okumak; şirkten uzak durmak; ve bakır tırnaklı gıybetçiler hakkındaki uyarıda olduğu gibi dili gıybetten korumak.

DERS

İyi bir soru daha derin bir anlayışa götürür. Sormaya devam edin ve cevapları sahih kaynaklarda arayın.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE KAPANIŞ

O yüce gecedeki her hikâye, bugünkü bir Müslümanın hayatı için ***bir ders*** taşır:

HİKÂYE	DERS
Göğsün Zemzem'le yıkanıp imanla doldurulması	Büyük bir görev için en önemli hazırlık temiz bir kalptir.
Burak'ın halkaya bağlanması	Tevekkül çabayı ortadan kaldırmaz.
Kabrinde namaz kılan Mûsâ	Neye alışırsak, ölümden sonra o bize eşlik eder.
Şarap değil, sütün seçilmesi	İslâm fıtrat dinidir; aklı bozan şeylerden uzak durun.
Peygamberlere imamlık	Bütün peygamberler tevhid getirdi; İslâm onların mirasçısıdır.
Gök kapılarındaki konuşma	İzin isteme ve kendini tanıtma edebi.
Mûsâ'nın ağlaması	Bir önderin ümmetine duyduğu sevgi.
Bakır tırnaklı gıybetçiler	Dilinizi koruyun; dilin günahı kolay ama ağırdır.
Elliden beşe	Namaz doğrudan göklerden gelen bir hediyedir; onu terk etmeyin.
Üç hediye	Tevhid bütün lütufların anahtarıdır.
"Nurdur, O'nu nasıl görebilirim?"	Gaybî konularda delilin durduğu yerde durun.
Ebû Bekir'in tasdiki	İman, akıl kavrayamasa bile Resûl'ü tasdik etmektir.
Zayıf ve uydurma hikâyeler	Sahih olan yeterlidir; Nebî'nin ﷺ adına yalan söylemeyin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAPANIŞ

O gece Mekke'de ***açılan bir ev tavanıyla*** başladı ve yerden yükselen her şeyin son bulduğu ***Sidretü'l-Müntehâ'da*** sona erdi. Resûlullah ﷺ sabahtan önce döndü ve beraberinde ***namazı*** getirdi — her müminin günde beş kez yaptığı miʻracı. Namaza her duruşumuzda, o gece yedinci gökten indirilen hediyeyi karşılarız.

Bu özel sayı Seri 6'yı tamamlar. İnşallah **Siyer-i Nebî** serisi ***Medine'ye hicret*** ile (Seri 7) devam edecektir. Vallâhu aʻlem.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'an-ı Kerîm, Osmanlı (Uthmânî) metin ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. https://quran.com/ms

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (17:1; 17:60; 19:57; 32:23; 53:1–18; 108:1). https://tafsir.app/ibn-katheer/17/1

HADİS

Sahîh-i Buhârî 110, 349, 831, 1339, 1386, 3239, 3244, 3394, 3886, 3887, 3888, 4855, 4964, 5009, 5696, 6250. https://sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 162, 172, 173, 176, 177, 178, 400, 2375, 2473, 2589. https://sunnah.com/muslim

Sünen-i Ebû Dâvûd 4878; Sünen-i Nesâî 450; Sünen-i Tirmizî 2052, 3462; Sünen-i İbn Mâce 2273, 3477; Müsned-i Ahmed (Mâşita hadisi). https://sunnah.com

HADİS ŞERHLERİ VE ÂLİMLERİN ESERLERİ

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî — 349 ve 3887 numaralı hadislerin şerhi.

Nevevî, el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim — Kitâbu'l-Îmân, İsrâ bâbı.

İbn Hacer el-Askalânî, Tebyînü'l-Aceb bimâ Verade fî Fazli Receb.

Muhammed Nâsırüddîn el-Elbânî, es-Silsiletü's-Sahîha ve Sahîh/Za'îfü's-Sünen.

SİYER VE TARİH KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayet) — İsrâ ve Mi'rac bâbı.

Safiyyürrahmân el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm — İsrâ ve Mi'rac bâbı.

Wikipedia, "Isra' and Mi'raj". https://en.wikipedia.org/wiki/Isra%27_and_Mi%27raj

Wikipedia, "Sidrat al-Muntaha". https://en.wikipedia.org/wiki/Sidrat_al-Muntaha

Wikipedia, "Buraq". https://en.wikipedia.org/wiki/Buraq

POPÜLER HİKÂYELER VE ÂLİMLERİN DEĞERLENDİRMESİ

The Albaani Site, "A Rooster Whose Neck is Under the Throne of Allaah". https://thealbaani.site/2011/07/07/

ed-Dürerü's-Seniyye (dorar.net), horoz hadisi. https://dorar.net/h/YxWd3y8U

HadithAnswers, "The different punishments for the women of Jahannam". https://hadithanswers.com/the-different-punishments-for-the-women-of-jahannam/

Sahîh-i Buhârî 3887 (sunnah.com). https://sunnah.com/bukhari:3887

Sahîh-i Müslim 173 (sunnah.com). https://sunnah.com/muslim:173

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

BAĞIŞ YAP

Uluslararası bağışçılar: BAĞIŞ YAP düğmesine tıklayın ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir